

AUTOBIOGRAFIE

piesă de HORIA LOVINESCU

Personajele

GALERIU POP
DINA POP
RALUCA POP
RADU COMȘA
PROCOPIU, director adjunct
ALEXIU, inginer
IONESCU, contabil-șef

GEORGESCU, secretarul de partid
IRINA, președinta sindicatului
DOGARU, maistru
GREAVU, directorul șantierului din
Fărcașa
MADAM VĂTĂMANU
Doi tineri, colegi ai Ralucăi

GALERIU POP (*In mod obișnuit, i se spune Gal*): Cum să încep, cum să știu de unde să încep, din moment ce habar n-am care va fi sfârșitul? ! Știu că este iminent, că nu mai poate fi aminat, dar ce înfățișare va avea? Căci posibilități există mai multe. În mod logic, sfârșitul trebuie să fie rezultatul organic, singurul cu putință, a ceea ce l-a precedat, așa cum mărlul sau portocala sînt fructele necesare ale copacilor care le-au zămislit. Dar cine a fost profesorul Galeriu Pop, cine au fost oamenii printre care a trăit? Nu mai știu nimic, nu mai pricep nimic. Am scris atâtea autobiografii, în viața mea, încît nu pricep de unde vine nevoia asta chinuitoare de a reconstitui fapte și stări, pe care ar trebui să le cunosc, deoarece au fost trăite de mine însumi, nu de altul. Doamne, cu cîtă seninătate completăm fel de fel de fișe: anul nașterii, origine socială, studii, apartenență politică, călătorii și rude în străinătate, decorații etc., etc. Niciodată n-am dat răspunsuri mincinoase și, totuși, totul e oarecum fals și puțin strîmb. Căsătorie? Da. Dar cu Dina, nu cu altă femeie. Copii? Da, dar e vorba de Raluca, pe care am avut-o cu Dina, și asta, de, e foarte important, e altceva. Profesia? Fost consilier științific la Paris, fost director al Institutului de..., fost președinte al Asociației pentru..., fost director al fabricuței din..., actualmente funcționar în minister. Ei, și? Astea, toate, nu spun nimic. Profesia adevărată! Om de știință? Desigur, în necrologul meu, dacă se va publica, așa se va spune. Studii? Strălucite! Doctor în... profesor doctor... membru corespondent al Academiei din... Desigur, toate sînt adevărate. Dar anii de studenție, cînd mîncam un covrig la două zile, apoi întîlnirea cu Dina și cu bărbatul ei, profesorul Haralambie, căruia îi făceam lucrările, apoi succesul, beția triumfului, divorțul Dinei? De la 15 ani, de cînd mă bărbieresc, m-am uitat cel puțin o dată pe zi în oglindă, ceea ce înseamnă multe mii de întîlniri cu propria-mi persoană, devenită, însă, atît de familiară încît aproape că nici nu observi primele riduri, firele albe din păr, pungile de sub ochi. Ce simbol mai complet al modului automat și artificial în care trăim? Uneori, trebuie să trecă zeci de ani liniștiți și buni pînă să constăți, într-o zi, uluit, că femeia cu care dormi în același pat, cu care ai făcut dragoste și copii, a devenit — sau, și mai grav, a fost, de fapt, totdeauna — o stră-

ină despre care nu știu și nu te interesează nimic, pe care nici n-o iubești, nici n-o urăști, pentru simplul motiv că n-o cunoști, că nu există. Așa, și cu întîmplarea aceea de acum cîtiva ani... (*Se ridică și privește în sală, ca printr-o ferestră.*) Iar au venit zorile. Tulburi și cu ceața lipită de geam, ca o ventuză viscoasă. Și același fum rece în cameră, aceleași scrumiere pline (*se pipăie pe obraz*) și aceeași barbă crescută ca la morți. A mai trecut o noapte și va mai veni, poate, una... Duc o viață de strigoi. (*Cu un rictus.*) De strigoi perplex și psihanalitic. Da, întîmplarea aceea a fost, în adevăr, înfiorătoare și, deși atunci n-am tras nici un învățămînt, mi-am dat seama de oroarea ei, din moment ce n-am povestit-o, niciodată, nimănui și n-am uitat-o. Ba, aș spune chiar că înconștientul meu a păstrat-o cu grijă, pentru ca, de cîteva nopți, să mi-o aducă diabolic în minte, ca pe un memento. (*Cu curajul sincerității.*) De fapt, am îngropat-o în mine din lășitate. (*Delirînd.*) Singurul meu act de lășitate? Sau, poate, lășitatea e o trăsătură fundamentală a caracterului meu? (*Bufonînd.*) *That is the question*, asta e întrebarea, și-a spus strigoii, hamletizînd. Să te porți o viață întreagă cu un om tare, să faci pe păunul, orbindu-i pe toți cu culorile strălucitoare ale personalității tale puternice și chiar — de ce nu? — agresive și brutale, căci asta împune, și să recunoști că-n fond ești, poate, un laș, nu e plăcut. Nu, nu e deloc plăcut. Dar te pune pe gînduri și e, totuși, un act cinstit. (*Ironizîndu-se.*) Modesta, obscura și sfînta satisfacție a cinstei! Trăiască Armata Salvării și cucernicii părinți evangheliști! Nu, nu-i chiar așa. Cinstea față de tine însuși e cea mai grea dintre toate, infinit mai grea decît cinstea în cadrul normelor legale, față de alții, de colectivitate. Am spus „în cadrul normelor legale”, pentru că necinstea față de tine însuși este, pînă la urmă, cea mai murdară cacialma pe care poți s-o tragi semenilor tăi. Da. cred că am comis, în adevăr, unele lășități. Dacă mă gîndesc bine, chiar foarte multe. Pe care, bineînțeles, le-am înfundat zdrăvan în hrubele conștiinței mele. Desigur, nu era vorba de lucruri grave, penale, dar nici frumoase nu erau. Mi-aduc aminte, prin '40, stăteam într-un parc, pe o bancă, alături de o fată, o evreică care-mi plăcea mult. O bandă de energumeni, care vindeau o fițuică antisemită imundă, s-au

oprit în fața noastră, privind afară, insistență pe față și oferindu-mi ziarul. L-am cumpărat și l-am deschis, cu fals interes, până ce derbedeii s-au îndepărtat. Dar îmbolnăvirea mea bruscă, înaintea ședinței în care a fost demascat Popescu, pe care-l știam, cu certitudine, nevinovat? „Cunoaște-te pe tine însuși“. Ușor de spus, însă operația e dezagustătoare. (Din fund apare Dina, care traversează scena. Galeriu, fără să se întoarcă.) Ea e Dina. Ezită încă, dacă să se prefacă sau să mă întrebe, fals îngrijorată, ce se întâmplă cu nopțile astea nedormite. (In adevăr, Dina s-a oprit o clipă, îl privește, apoi iese în virful picioarelor.) Slavă Domnului! Cu ea eram, când s-a petrecut întâmplarea aceea oribilă. Trebuie să fie vreo zece ani de atunci. Eram pentru prima oară într-o mare capitală străină. Hoinărisem veseli toată dimineața și intrasem apoi într-o cafenea, să bem un filtru. Din când în când, ca pentru a ne confirma bucuria de a ne găsi în orașul acela minunat, ne strângeam mâinile pe sub masă. Apoi ne-am ridicat să plecăm și tocmai ne îndreptam spre ieșire, când a apărut, venind spre noi, o pereche. Am avut imediat senzația că-i cunosc, deși îmi spuneam că e cu neputință să cunosc pe cineva în capitala aceea străină. Cu atât mai de neînțeles era valul de silă care mă înecase, dintr-odată, la vederea lor. Femeii i-am dat mai puțină importanță. O găseam neinteresantă. Însă pe bărbat simțeam nevoia irezistibilă de a-l lua la palme. Il priveam nu numai cu antipatie, ci și cu un fel de ură bestială, care creștea pe măsură ce se apropiau de noi. M-a străfulgerat, o clipă, ideea că am înnebunit. Nu poți uri, fără nici un temei, un necunoscut. Atunci, Dina m-a apucat de braț și mi-a spus, rîzind: „Încotro ai luat-o, nu vezi că intrăm în oglindă?“ În adevăr, tot peretele era acoperit de o imensă oglindă, care crea o perspectivă derutantă. Luat prin surprindere, mă descoperisem, dintr-odată, pe mine însumi. Panica m-a paralizat o clipă, nu i-am spus Dinei nimic și am încercat, cu înverșunare, să uit întâmplarea. Dar, iată că, după atâția ani, revine în fiecare noapte și mi se așază ca o cucuvea pe creier. Trebuie cu orice preț să ies din criza asta, privind adevărul în față și luând o hotărâre definitivă! Dar, cu adevărat definitivă. Toată viața am luat hotărâri, una mai superficială decât cealaltă, pentru că niciodată nu le confruntam cu ființa mea intimă. Dacă nu ești erou, degeaba iei hotărâri eroice. Sînt derizorii... Iar, dacă ești, iremediabil, un ratat, comportă-te ca atare, nu încerca și nu înșela oamenii.

Cine ești și cât poți, Galeriu Pop? Îți poi cam târziu întrebarea, dar, dacă lași să

bătă și ceasul al doisprezecelea, virinduo-ți degetele în urechi, ești o sinistră secătură.

(Intuneric.)

(Holul casei Pop. Dina își face unghiule.)

GAL (tot către public): Asta se întâmplă acum șase luni. O seară ca multe altele, în care țecam amîndoi, pentru că nu aveam ce ne spune. Sau pentru că nu aveam curajul să ne mărturisim, tare, gîndurile adevărate. Dina refuza să ia în serios intrigile țesute în jurul meu, deși, de cîteva zile, eu simțeam, tot mai sufocat, că furtuna o să izbucnească.

(Telefonul sună.)

DINA (excedată): Iar? De azi-dimineață, n-a încetat o clipă.

GAL: O să fie mult mai rău cînd n-o să mai sune deloc. (La telefon.) Alo?! Da, eu sînt. Știu, ți-am recunoscut vocea. Și, atunci, de ce nu urci? Nu pricep deloc, durează mai mult pînă vin eu acolo. Bine, cobor. Da, în jumătate de oră. (Inchide.)

DINA: Cine era?

GAL: Protopopescu.

DINA: Unde te cheamă? De ce n-a venit pînă aici?

GAL: Asta l-am întrebat și eu. Bîguita că n-are timp, că e mai bine să ne întîlnim pe stradă, în colț la Patria.

DINA: Și, te duci?

GAL: Spunea că e vorba de ceva foarte important.

DINA: Ce impertinență! Dacă și adjuncții tăi au ajuns să te convoace pe stradă!

GAL: Protopopescu a fost totdeauna corect și cuviincios cu mine. (Cu o ezitare.) Cred... că-i este frică.

DINA: Frică? De ce?

GAL: Știu și eu? Să nu fie văzut intrînd aici, să poată, în cel mai prost caz, spune că m-a întîlnit în tîmplător...

DINA: Gal, ți-ai pierdut total cumpătul. Pentru niște dezagustătoare scrisori anonime? Sau nu mi-ai mărturisit totul?

GAL: N-am furat banii statului, nu m-am apucat de chefuri și de cărți și n-am nici măcar o amantă.

DINA: Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, ce ți se reproșează?

GAL: A, să nu-ți închipui că nu mi se reproșează și astea. Cînd m-a chemat Stănescu la el, a făcut aluzie că în vrafal (face un semn cu mina, sugerînd un adevărat vraf de hirtii) — asta a fost gestul lui — de memorii și scrisori, semnate sau nu, există și acuzații la adresa vieții mele personale. Etica și echitatea sînt noțiuni foarte încăpătoare. Cînd cineva e rău intenționat, te poate acuza și pentru culoarea cravatei pe care o porți.

DINA : Bine, dar o calomnie rămină o calomnie. Adică, o minciună murdară, pe care nimeni n-o poate lua în seamă.

GAL : O calomnie oricât de evidentă, draga mea, lasă totdeauna o urmă, ca o pată de grăsime pe o pagină de carte. Și, când aceste pete sînt numeroase, textul devine ilizibil și cartea, grețoasă.

DINA : Atunci, de ce stai cu brațele încrucișate ? Cere tu o anchetă, du-te la ministru. Ați fost, doar, colegi.

GAL : De trei zile îl caut, fără să pot da de el. Mi se răspunde totdeauna că e plecat sau, mai rău, cum s-a întîmplat azi, că e ocupat. Altădată, era de ajuns să știe că l-am căutat, pentru ca să mă cheme el, imediat.

DINA : Cineva trebuie să fie în spatele acestei mașinații, pentru că e, precis, vorba de o mașinație.

GAL : Cu dușmanii pe care-i am, e greu de ghicit cine trage sforile. Poți fi sigură că acela n-a semnat nici un rînd împotriva mea. I-a pus pe alții s-o facă, amestecînd diabolic de bine minciuna cu adevărurile.

DINA : Care adevăruri ?

GAL : Stănescu n-avea aerul că acordă importanță chestiunilor mărunte. Dar m-a întrebant, de pildă, de ce l-am recomandat atît de insistent pentru bursa în străinătate pe Petreanu, și nu pe altul, mai merituos.

DINA : Gigi a fost un student eminent.

GAL : Nu chiar atît de eminent cum pretinzi tu, și la Institut a făcut și niște boacăne. Ascultă, Dina, ce rost are să te prefaci ? Tu știi mai bine decît oricine de ce l-am recomandat pe Petreanu. N-am uitat că mi-ai transformat viața în infern ca să obții asta.

DINA : Gigi nu e rudă cu tine, ci cu mine. Și, asta n-ai de unde s-o afle. Nu poți fi acuzat de nepotism.

GAL : Uite că s-a aflat.

DINA : Pentru Raluca, cînd a căzut la examenul de admitere la facultate, n-ai mișcat un deget. Și, asta o știu, în schimb, toți prietenii noștri.

GAL : Da, ai avut grijă să te jeluiești în tot orașul. Și, ce vrei ? Să chem ca martori pe acești prieteni, ca să depună în favoarea principalității mele ? N-am intervenit atunci, pentru că Raluca e fata mea. Prea ar fi fost gogonată.

DINA : Dacă e vorba să fim cînștiți, n-ai intervenit, pentru că îți imaginai că numele tău e o recomandare suficientă. Marele Galeriu Pop, celebrul Galeriu Pop ! Ce să spun, grozavă autoritate ! Ți-au trîntit fata la examen și acum tremuri în fața unor bîrfe ridicole.

GAL : Nici măcar ție nu-ți dau voie să-mi pui la îndoială autoritatea profesională.

DINA : O autoritate lipsită de influență și de putere nu e o autoritate. E un balon de săpun.

GAL : Drăguț ! Altădată, cînd doreai să obții ceva de la mine, nu găseai destui termeni de laudă ca să mă montezi.

DINA : Dacă te referi la rochiile mele și la călătoriile în străinătate, ești grosolan. Acestea sînt gesturi pe care orice bărbat le face, în chip firesc, pentru nevasta lui, fără să i le scoată pe nas. De fapt, singurul lucru pe care am vrut, în adevăr, să-l obțin de la tine a fost să devii cineva. Pentru asta, ai dreptate, nu mi-am precupețit laudele. Nici față de tine, ca să te stimulez, nici, mai ales, față de alții. Crezi că e ușor să contribui la cariera unui bărbat ?

GAL : Ai contribuit atît de bine încît, între altele, azi sînt acuzat și de carierism.

DINA : Asta ce mai e ?

GAL : Întrebă-l pe Stănescu. Carierism, despotism, trafic de influență, persecuția cadrelor tinere... nu s-a jenant deloc să-mi fluture pe la nas aceste acuzații dragălaşe.

DINA : Vorbe goale... Cine poate fi acuzat că vrea să realizeze o carieră prin merit ?

GAL : Dar nu și prin alte mijloace.

DINA : Nu cumva fi dai dreptate lui Stănescu ? Asta ar mai lipsi.

GAL : Nu-i dau dreptate, dar omul se referea și la anumite fapte concrete.

DINA : Tot de Gigi e vorba ? Dacă băiatul ar fi fost lipsit de orice calitate, ai putea să-ți pui cenușă în cap. Pe cînd așa, poți fi învinuit, cel mult, de oarecare bunăvoință, de simpatie. Cine nu are asemenea slăbiciuni inofensive ?

GAL : Pe dracu', simpatie ! Pe licheluța aceea n-am suferit-o niciodată. Dar Stănescu mi-a pomenit, așa, în trecere — știu eu ce înseamnă această „în trecere“ — și de cazul Algiu.

DINA : Ticălosul acela, care te defăima pretutindeni și a scris și un articol împotriva ta ?

GAL : Poate că ticălosul nu era total de reacredință. Poate că se înșela. Puteam să am cu el o explicație oricît de violentă, fără să-l dau afară, punînd condiții așa cum m-ai obligat tu : ori el, ori eu.

DINA : Era în joc prestigiul tău. Cînd ajungi să te lași călcat în picioare de orice mucos de 25 de ani, nu mai poți pretinde să conduci o instituție. N-am să regret niciodată că ți-am cerut să dai ultimatumul acela. Și, cea mai bună dovadă că am avut dreptate e faptul că ți s-a dat satisfacție.

GAL : Mai exact spus, mi-am luat-o singur.

DINA : Și, dealtfel, după cîte știu, individul n-a rămas pe drumuri.

GAL : În schimb, dosarul meu s-a mai încărcat cu o pagină. Și nici conștiința mea nu e chiar liniștită.

DINA : Prefer să rid, Gal, decît să mă îngrijorez. Dacă pentru cîteva fleacuri ai ajuns să dai dreptate dușmanilor tăi, e

somn că îmbătrânești. Ca să n-ai folosesc un cuvânt mai tare. Viața e o junglă, nu un parc cu trandafiri.

(*Întră Raluca, val-vertej, insoțită de doi tineri foarte „moderni”, dintre care unul nici nu dă bună ziua, iar celălalt duce doar un deget la cozorocul șepcii, fără s-o scoată de pe cap.*)

RALUCA : Hello, boss, hello, mami ! Avem ceva prin frigider ? Mi-am adus doi prieteni noi.

GAL : Care nici nu știu să dea bună seara.
PRIMUL TINĂR : Noi am venit în vizită la Raluca, nu la dumneavoastră. Ea ne-a invitat.

AL DOILEA TINĂR : Iar eu am salutat. Probabil că n-ați observat prima oară. (*Duce din nou mâna la cozoroc, izbucnind în ris ca după o glumă bună.*)

GAL (*sufocat*) : Ieșiți imediat afară !

RALUCA (*tăios*) : Tată, fți interzic, sint musafirii mei ! Hai, băieți, treceți în camera mea. Tatei îi place să facă spirite, dar n-are haz nici de doi bani.

PRIMUL TINĂR (*bătînd-o pe spate*) : Mor-tală, Raluca !

(*Dispar toți trei.*)

DINA : Gal, ești insuportabil.

GAL : Aveai dreptate cînd vorbeai de-o junglă. O junglă, cu maimuțoi și maimuțoaice...

RALUCA (*reintrînd*) : Mami, unde sint cheile de la bar ? (*Lui Gal.*) Noroc că sint băieți de comitet, că altfel te puteai trezi cu un răspuns greu de digerat. (*Dinei.*) Urîcios tată mi-ai găsit. Nu puteai să ai mai multă imaginație ? Unde sint cheile, mamă ?

DINA : În sertarul barului, fetiço, dar nu începi o sticlă nouă de whisky.

RALUCA : Of, și tu ai devenit moralistă ! (*Alintîndu-se ; probabil că e felul ei de a se alînta față de maică-sa.*) Am o mamă moralistă și zgircioabă. (*O sărută.*) O mamă infectă ! Așa m-a pedepsit pe mine Dumnezeu. (*Iese.*)

DINA (*pentru a nu-i da timp lui Gal să vorbească*) : Te rog să nu reîncepi una dintre eternele tale scene în legătură cu Raluca. Nu înțelegi nimic din generația tînără și biata fetiță e și acum traumatizată din cauza examenului a celuiia, la care a căzut din cauza ta. Obrăznicia ei e, de fapt, un complex de timiditate.

GAL : Bineînțeles. Dar acum am consolarea că se surmenează învățînd pentru noul examen.

DINA : De data asta, poți fi sigur că o să mă agit eu, dacă tu refuzi să miști un deget pentru unicul tău copil.

GAL : Folosindu-te de numele meu ! Asta ar mai lipsi, în împrejurările de-acum !

DINA : Numele tău ! Nu zezi cîte parole face ? Se clatină la prima adiere de vînt. Din fericire, am și eu relațiile mele.

GAL : Zahariade ?

DINA : Între alții.

GAL : Cînd l-ai părăsit pe Haralambic, pentru că era stors ca o cîrpă, și ai mizat pe mine, ca pe un cal mai tînăr, cu șanse să ciștițe cursa, aveai 25 de ani. Pe cînd acum...

DINA : Există o limită în toate grosolăniile. Te-am iubit și, dacă nu mă înșală memoria, pe vremea aceea îți petreceai toate nopțile în parc, sub fereastra mea. Aflaseră și rîdeau toți vecinii. (*Cu sinceritate.*) Asta e tot ce-a rămas din dragostea noastră pătimașă ! Pentru că a fost pătimașă ! Asta nu-i o minciună. Gal, nu-ți dai seama cît e de dezolant, de oribil de dezolant ?

GAL : E, în adevăr, dezolant. (*Șoptit.*) Dar, ce să facem, e adevărat.

DINA : Poți să-mi reproșezi ceva ? Te-am înșelat vreodată ? Nu m-am devotat, cu trup și suflet, numai casei noastre, carierei tale, copilului nostru ? Poți nega asta ? Răspunde cîmstit.

GAL (*obosit*) : Nu, nu pot nega. Ambiția și vanitatea ta feroce au fost mai tari decît toate celelalte ispite sau slăbiciuni feminine. Ai fost o soție ireproșabilă și o mamă ireproșabilă. Ca o lupoaică ce-și păzește birlogul.

DINA : E o nouă insultă ?

GAL : Dumnezeu mai știe ! S-ar putea să fie și o laudă. Dar... (*În clipa aceea, sună telefonul ; în timp ce se îndreaptă spre telefon, comentează.*) Duioasă scenă de familie, nu ? Nu-i așa că nu vă vine să credeți ? Dar vă asigur că se întîmplă în multe familii, după 20 de ani de căsnicie. Culmea e că, în adevăr, am fost nebun după Dina, că ea a pus casa înaintea de orice și că-și iubește fetița, ca o fiară, puilul. Poate că și pe mine. Nu, nu pe mine, ci ceea ce ar trebui să reprezint eu, în închipuirea ei. (*Răspunzînd la telefon.*) Da, eu. Te rog să mă ierți, a intervenit o chestiune neașteptată. Plec chiar acum. Nu, ai răbdare, te rog, în zece minute sint acolo. Și, încă o dată, scuză-mă.

DINA : Te duci, totuși ! Nu-ți dai seama că te umilești ? Gal, de cîte ori nu m-ai ascultat, ai greșit. Ascultă-mă și de data asta. Știi că eu judec mai practic decît tine.

GAL : Și dacă Protopopescu are, în adevăr, să-mi comunice ceva important ?

DINA : Tot ai afla. În sfîrșit, fă cum vrei. Dar nu uita că te așteptăm la masă pe Cerchezi și el nu e omul care să comită o impolitete.

(*Din camera Ralucăi izbucnesc sunetele stridente ale unui casetofon. Gal își vîră degetele în urechi și pleacă.*)

RALUCA (*intrind*): Mami, îmi împrumuți capa ta de vizon, pentru ceaiul de astă-seară? Le-am spus și băieților să vină și vreau să le rup gura. Nu m-au văzut decât în rochița asta.

DINA: Apropo de băieți, cine sînt?

RALUCA: Nu știu exact, i-am cunoscut azi la Cici. Dar sînt foarte bine. Unul dintre ei are și mașină.

DINA: Ar putea fi mai civilizați. S-au purtat, totuși, impertinent cu taică-tău.

RALUCA: Găsești? Sînt glumeți. Și, pe urmă, o relație nouă nu strică niciodată. Nu m-ai învățat tu asta?

DINA: Crezi că lui Enrico i-ar face plăcere să afle că te ții numai de distracții și flirturi?

RALUCA: Ce știu eu ce face el acolo, în Italia lui! Cînd o să vină, o să ies numai cu el. Acum, mă amuz și eu, că de aceea sînt tinără. Cît despre flirturile mele, știu bine că sînt inofensive.

DINA: Tu îți închipui că, dacă n-aș ști, te-aș lăsa așa liberă, zvăpăiată mică?

RALUCA (*sărutînd-o*): Mami are o fetiță cam nebună, dar e dulce și cuminte.

DINA (*rizînd*): Bine, bine, poți lua capa. Însă pune mai încet muzica aceea. Dacă ar auzi-o Cerchezii, ar rupe-o la fugă încă de pe scări.

RALUCA: Iar vin plicticoșii ăia! Tusea și cu junghiul, uniți prin sfînta taină a căsătoriei.

DINA: Da, dar junghiul a fost ministru.

RALUCA: O.K. Muzica va înceta. Dealtfel, pe băieți îi expediez chiar acum, ca să mă pot îmbrăca. Îi scot pe ușa de din dos, să nu mai facă vreo boacănă. Ce zici, să-mi pun și cerceii cu briliante?

DINA: Și vizon și cercei, e prea mult, la vîrsta ta. Ai părea o parvenită.

RALUCA (*sărutînd-o din nou*): Cine are cea mai deșteaptă mami din lume?

(Iese. Rămasă singură, Dina își aprinde o țigară. E foarte îngrijorată și preocupată și acum se vede asta, nemaivînd de cine se ascunde. Apoi, face un număr de telefon.)

DINA: Casa Zahariade? Domnul e acasă? Doamna Dina Pop. Mulțumesc, aștept. (*După o pauză.*) Da, eu sînt. Scuză-mă că te deranjez la oră nepotrivită, poate. (*Ride.*) Amabil și curtenitor, ca totdeauna. Din nefericire, ai dreptate, trebuie să mărturisesc cu umilință că e vorba de un telefon interesat, cu toate că orice conversație cu dumneata e o plăcere. Nu cochetez deloc, o prietenie ca a dumitale e deasupra micilor trucuri feminine. (*Ride.*) Desigur, desigur! (*Foarte serioasă.*) Cea mai bună dovadă e c-o să-ți vorbesc de-a dreptul. Vreau să-ți cer un sfat. Nu, nu mă privește pe mine, cel puțin, în mod direct. E vorba de Galeriu. Cum, ce-ai auzit? Bine, atunci mîine, la biroul dumitale. La ce oră? Sper să nu mă obligi să fac anticameră prea mult. Ești draguț.

Da, o să-i transmit, deși aș prefera să nu știu de demersul meu. Încă o dată, multe mulțumiri. Bună seara. (*Mai rămîne o clipă pe gînduri, pînă cînd sună telefonul.*) Alo? Da. Cine? Tovarășa Cerchez? (*Se uită la ceasul de la mînă.*) Sper că n-a intervenit nimic, vă așteptam. Poftim? O ședință neprevăzută? Și trebuie numai-decît să participe? Da, desigur, în cazul ăsta înțeleg, înțeleg. Și bietul Gal, care se dăduse peste cap să găsească niște cavii și se bucura atît de înlînirea noastră. Ne făcea atîta plăcere să ne vedem! Sigur, dacă știam din timp era mai simplu. Dar nu e cazul să te scuzi, dragă tovarășă Cerchez, obligațiile politice sînt obligații majore. Poate fixăm altă seară, tot săptămîna asta. A, da, sînteți prinși. Atunci, pe săptămîna viitoare. Sigur, mai vorbim la telefon. Nu, nu face nimic. Doar că regretăm. La revedere, și salutări tovarășului Cerchez. (*Inchide și explodează.*) Porcii! Se eschivează.

(Iese. Scena rămîne o clipă goală, se aude o sonerie repetată, apoi, din camera ei, iese Raluca, pe jumătate îmbrăcată.)

RALUCA: Ho, că nu dau turcii! (*Se duce să deschidă și se întoarce cu Radu Comșa. E un tînăr frumos, prematur sever. Raluca, volubilă și dezinvoltă.*) Ce surpriză și ce onoare! Cred că n-ai mai dat pe la noi de doi-trei ani. Să știți că o să trebuiască să aștepți, tata a ieșit puțin. O s-o anunț pe mama. Eu, după cît vezi, sau trebuie să te faci că nu vezi, sînt numai pe jumătate îmbrăcată.

RADU (*cu sinceră admirație*): Dar ce frumoasă te-ai făcut!

RALUCA: Un compliment de la domnul Radu... Comșa — mi se pare că așa te cheamă acum — e un adevărat eveniment, sînt copleșit. (*Examinîndu-l.*) Și tu arăți bine, Radule. Cam gen „erou pozitiv“, înșă dunga aceea dintre sprincene nu-ți stă rău deloc.

RADU: Și, ce mare ai crescut! O adevărată „jeune fille en fleur“, cred c-ai sucit capul la tot Bucureștiul.

RALUCA (*rizînd și sărutîndu-l în fugă*): Da, cred că ar fi timpul să mă ocup și de provincie. Văd că se găsesc tipi interesați și pe-acolo. Din păcate, îmi ești un soi de frate, cu toate că ți-ai schimbat numele. (*Cu importanță.*) Află că, în curînd, voi împlini optsprezece ani, domnule, și mă socotesc de pe acum majoră, dacă vrei să mă răpești.

RADU: Doamne, cum trece timpul!

RALUCA: Pe mine, scuză-mă. Ți-o trimit pe mama. Tot a rămas în criză de musafiri.

RADU: Nu, n-o deranja. Aștept aici, singur.

RALUCA: Adevărat, mi se pare că niciodată nu v-ați iubit prea mult. Într-o zi, o să trebuiască să-mi povestești totul. Cînd ai plecat din casă, eram prea mică, o biată

secătură. Dar ador poveștile scandaloase, de familie. Pa. (*lese.*)

RADU (*singur, uitându-se în jur*): Ia te uită, ce curios... Sint emoționat. Mă socoteam total înstrăinat. Înstrăinat, chiar, pînă la ură. Și, totuși, casa asta a fost, într-un fel, și a mea. După perdeaua aceea, mă ascundeam de Tandina. Îmi era frică de ea, deși nu m-a lovit niciodată. Dar, cu toate că în fiecare seară venea femeia să-mi facă baie și să mă frece cu piatra ponce, simțeam că, în ochii ei, tot țăran și ciine de pripas rămîneam. Copilul e lucrul dracului, nimic nu-i scapă. Bănuiesc că și eu aveam o privire piezișă și ascunsă pe sub sprîncene, deloc simpatică. Doamne, cât te-am urît, Tandina, și ce bine te înțeleg acum! Ce puteai avea comun cu mine? Bietul profesor dorea un copil cu tine. Credea că, dacă adoptă unul, totul va merge strună. Ai acceptat, pentru că era la modă, „așa se purta“, pe vremea aceea. Poate, și pentru că îl iubeai. Dar s-a născut puștoaica și, atunci, la bucătărie cu țărănușul! Dacă nu apărea păpușa asta drăguță, mă numeam, poate, și acum Radu Pop. Fiul profesorului Pop, pe care, azi, trebuie să-l lovesc. Rău mai poate urî un copil... Și, ceea ce e mai jalnic, e că ura, ca anumite boli, lasă stigmatate. Idioată situație!

(*Intră Dina.*)

DINA : Ce surpriză, Radu!

RADU : Nu prea plăcută, bănuiesc!

DINA : Nici după atîta timp n-ai încetat să fii, în mod sistematic, antipatic?

RADU : Recunosc că sint antipatic. Dar nu din spirit de sistem. Asta e firea mea nenorocită... Tandina.

DINA (*emoționată, realmente, vine și-l sărută pe frunte*): Nici nu știi cîtă plăcere mi-ai făcut, numindu-mă așa. Ultima dată cînd ne-am întîlnit, nu m-ai scos din „doamna Pop“.

RADU (*rizînd*): Cîte nopți nedormite trebuie să-ți fi dat găsirea numelor astea! Cînd m-ați adoptat aveam șase ani și vă dădeai seama că nu-mi puteți cere — și, deaktfel, nici voi n-o doreați — să vă spun tată și mamă.

DINA : Gal ar fi dorit.

RADU : Trebuie să mărturisesc că ai dat dovadă de un fel de geniu onomastic. Să faci, din tanti Dina — Tandina, și din profesor — Prof, însemna să crezi două nume noi, care nu angajau pe nimeni.

DINA (*rizînd*): Ai dreptate, n-a fost ușor. Mai ales că nu pot suferi apelativul de tanti. Pe cînd Tandina e amuzant, ar trebui omologat în calendar. Știi că, la început, și Gal îmi spunea, din cauza ta, unori, așa? Mai în glumă, mai în serios. (*Pauză.*) Și, tu, ce faci? Tot pe șantierul acela grandios?

RADU : Da, a luat o dezvoltare nebanuită și sint chiar un fel de șef acolo.

DINA : Mă așteptam să te sălbățești, în pustiiu acela, dar văd că arăți foarte bine. Asta-mi spunea și Raluca.

RADU (*ca să întreprină conversația, ce dă semne de lincezeală*): S-a făcut foarte drăguță.

DINA : Te-ai însurat?

RADU : N-am avut timp.

DINA : Totdeauna ai fost un singuratic.

RADU : Am mulți prieteni. Dar, e drept, de muncă.

DINA : Așa era și Gal, în tinerețe. Un rob sau un mucenic al muncii, cum vrei să-i spui. (*Rizînd.*) Dar tot a avut timp să se îndrăgostească de mine. (*Pauză. Pe alt ton, puțin îngrijorat.*) Și, cum de te-ai îndurat să ne faci o vizită?

RADU : Trebuie să stau de vorbă cu Prof.

DINA : Lui îți vine mai ușor să-i spui ca odinioară... (*Pauză.*) O discuție oficială, dacă nu sint indiscretă?

RADU : Oarecum.

DINA : Îmi închipuiam eu că nu poate fi vorba de un acces de sentimentalism. Deși Gal ar avea acum nevoie, probabil, de puțină căldură omenească (*Pauză.*) Bănuiesc că are plictiseli la institutul lui.

RADU (*alb*): Da?

DINA : Tu n-ai aflat nimic?

RADU : Aș prefera să vorbesc numai cu el.

DINA : Prin urmare, știi ceva. Ai auzit de mirșăvia scrisorilor anonime?

RADU : Anonime?

DINA : Pline de calomnii murdare: imoralitate, relații cu femei, atitudini despotice, carierism...

RADU : Astea sint prostii. Sau, cel puțin, așa sper. Nimeni nu scapă de ele.

DINA : Și altele: abuz de putere, trafic de influență, înăbușirea criticii, favoritism...

RADU : Asta-i mai grav.

DINA : Știi cît de interpretabile sint lucrurile și cît de ușor se poate face, cu reavoință, din țîntar, amăsar.

RADU : Da, dar un șef de instituție e, înainte de orice, un conducător politic și trebuie să se păzească chiar de țîntar.

DINA : În orice caz, Gal e într-o stare de nervi îngrozitoare. În loc să braveze, a ajuns să-și facă procese de conștiință dostoevskiene, și culmea e că a început să le facă și altora.

RADU : Cui?

DINA : Chiar și mie. (*Radu tace.*) De ce taci?

RADU : Pentru că n-am nimic de spus.

DINA : Cum, nu ți se pare absurd? Ai trăit ațîta ani cu noi și știi foarte bine că nimic nu m-a interesat mai mult decît cariera lui Gal.

RADU : Poate, prea mult.

DINA : E o morală?

RADU : Nu mi-aș permite. Dar, dacă m-ai întrebă, mi-am luat dreptul să-ți exprim o părere personală. Cariera nu se confundă, totdeauna, cu profesia.

DINA : Niciodată nu m-ai putut suferi.

- RADU : Pe vremuri, nu. Acum... (*Ridică din umeri.*)
- DINA : Acum, îți sînt indiferentă, asta vroiai să spui? Și, totuși, am încercat să mă port corect cu tine.
- RADU : Reconstituind lucrurile, îmi dau seama că așa e. Dar, atunci... Ce vrei, sufletul unui copil e mult mai complicat decît al unui om matur. Cu cît îmbătrînim, cu atît ne simplificăm, ne reducem la cîteva trăsături esențiale.
- DINA : Generalitățile cu pretenție de filozofie sînt un bun mijloc de a evita anumite discuții neplăcute.
- RADU : Atunci, să discutăm cu cărțile pe față. Ce dorești, de fapt, de la mine?
- DINA : Eu? Nu eu te-am căutat. Tu ai venit la noi.
- RADU : Și, totuși, ai un gînd ascuns în minte.
- DINA (*ironică*) : Pentru că eu nu pot fi, bineînțeles, decît avidă și interesată, nu? Ei bine, aș vrea să știu ce te aduce la Gal și ai aș dori, mai ales, să te porți cu el prietenește. Măcar atîta merită, din partea ta.
- RADU : În termeni juridici, asta se numește „captatio benevolentiae”.
- DINA : Se vede că, pentru mine, azi e ziua insultelor.
- RADU : Era o simplă glumă.
- DINA : Nu ți-au reușit niciodată glumele. În orice caz, să știi că o să-l apăr pe Gal cu dinții. Chiar fără voia lui și împotriva oricui.
- RADU (*surd*) : N-am venit ca dușman.
- DINA : Dar nici prietenia nu te-a adus aici. (*Rizînd.*) Și ție ți s-ar putea intenta un proces de ingratitudine. Vezi, la o adicăteala, sîntem vulnerabili, cu toții.
- RADU : De la 18 ani, de cînd am plecat din casa voastră, m-am întreprînut singur.
- DINA : Gîndește-te, totuși, la ceea ce a făcut Gal pentru tine. Și, mai ales, la sinceritatea și bună-credința lui. Prostule! Omul ăsta te-a iubit. Sau, măcar, a încercat să te iubească.
- RADU : Dar l-ai împiedicat dumneata.
- DINA : La început, am încercat și eu să mă atasez de tine, însă a apărut Raluca.
- RADU (*clătînat*) : Adevărat, ai încercat? Ce vrei, nu te poți gîndi la toate, Tandina, și nu le poți înțelege pe toate. N-avem timp. Crezi că viața mea e veselă? (*Pauză; revenindu-și.*) Ești cumplit de periculoasă. M-ai înduișat, o clipă. Eram pe cale să-ți fac și mărturisiri.
- DINA : Crezi că ți-ar fi stricat? Eu știu ce înseamnă să n-ai cui te mărturisi, sau să nu vrei, sau să nu poți. (*Rizînd.*) Tu, probabil, nu te mărturisești decît în ședințe de partid.
- RADU : Nici nu știi ce bine ai nimerit.
- DINA : Ba știu. Te cunosc mai bine decît îți închipui tu și pricep mai multe decît s-ar crede. Numai că n-am răgaz să mă ocup și de alții. Doar de Raluca, de Gal...
- RADU : În măsura în care sînt bunurile dumitale, proprietatea dumitale.
- DINA : Pentru obrăznicia asta, ar trebui să te dau afară.
- RADU : Nu pot pleca, îl aștept pe Prof. Și, pe urmă, nu te judecam, constatam.
- DINA : Știi care-i culmea? Mă gîndesc că, dacă aș fi din nou tînără, mi-ar plăcea să înlănesc un bărbat ca tine.
- RADU (*eschivînd, glumeț*) : Ce noroc că nu sînt vanitos...
- DINA : Dar ești îngrozitor de orgolios. Și, într-o zi, ai să plătești pentru asta. Se pare că toți plătim pentru ceva, odată și odată.
- RADU : Adevărat, e legea necruțătoare a vieții. Și Prof plătește acum.
- DINA : Aș putea ști și eu ce?
- RADU : Slăbiciunile și ambiția dumitale.
- DINA (*cu adevărat indignată*) : Ai rămas un țaran grosolan.
- RADU : Dumneata m-ai provocat să vorbesc. L-ai distrus, Tandina, ăsta e adevărul.
- DINA (*ridicîndu-se, violentă*) : Minti, l-am făcut om. Și, acum, pleacă. Îți ordon să pleci.
- RADU (*ridicîndu-se*) : Bine. Îl voi aștepta în stradă, pentru că, de vorbit, trebuie să-i vorbesc.
- DINA : Ca să mă calomniezi pe mine!
- RADU (*ridicînd din umeri*) : Crezi, în adevăr, că pentru asta am venit?
- (*Se îndreaptă spre ieșire, dar se întilnește față în față cu Galeria Pop, care intră. Acesta e agitat, nervos.*)
- GAL : Tocmai tu?
- RADU : De ce „tocmai”?
- GAL : Pentru că am aflat, chiar acum, totul.
- DINA : Ce-a vrut Protopopescu?
- GAL : Să mă pună la curent, printre altele, cu frumoasa lui ispravă. (*Îl arată pe Radu.*) Se pare că mi se pregătește o ședință de zile mari. Execuție, în toată legea, lichidare totală. Profesorul Galeria Pop, impostorul, verosul și incapabilul Galeria Pop, va fi pus la stîlpul infamiei în piața publică.
- DINA (*speriată*) : Ce-i cu tine, Gal, ai băut? Nu te-am văzut niciodată beat.
- GAL : Uite că ai prilejul ăsta acum. Da, sînt beat de greață și de furie. (*Apucîndu-l pe Radu de reverul hainei.*) Cum ai avut cinismul să vii la mine, tocmai acum? Avea dreptate Dina cînd spunea despre tine că ești un ipocrit primejdios, un parvenit meschin și lipsit de orice scrupul. O brută, care, sub masca principialității, clocește doar ură și invidie... Iar eu, imbecilul, încercam să-ți găsesc scuze, să te apăr!

(*Intră Raluca, veselă, aproape dansind.*)

RALUCA : Ei, ce spuneți de mine, nu-i așa că sint frumoasă ? (*Lui Radu.*) Nu sint frumoasă ? Dar ce se întâmplă aici, cutremur de gradul 9 ?

GAL : Ia mai termină și tu cu scifosofile ! În loc să te ții de prețreceri, mai bine ți-ai vedea de învățatură.

RALUCA : Cine vorbește ! Autorul moral al eșecului meu. Dealtfel, anul ăsta nici nu mă mai prezint la examen. Am alte proiecte.

GAL (*bilbliindu-se, aproape, de furie*) : Ce... ce ? Ce proiecte, ce sint prostiile astea ?

DINA : Gal, sint chestiuni care nu se discută față de străini. Du-te, Raluca, și, vezi, încearcă să nu întîrzi prea mult.

RALUCA (*ieșind*) : Sint majoră și vaccinată. (*Iesc.*)

GAL (*lăsindu-se să cadă pe un scaun*) : Asta mai lipsea ! Trebuie să fie ceva în legătură cu italianul ei. (*Dinei.*) Te-am prevenit că, dacă-i încurajezi gărgăunii ăștia, o trimiți într-o școală de corecție.

DINA : Ești ridicol. Nici nu mai știi ce vorbești.

RADU : Cred că ar fi mai bine să plec.
DINA : Dacă te-am înțeles bine, ești dator cu o explicație.

RADU : Pentru asta venisem.

GAL : O infamie nu se explică. Se constată, și gata. Ce-mi poți spune ? Că m-ai denunțat la minister ?

RADU : Aș fi preferat să stăm de vorbă între patru ochi.

DINA : Nu-ți face iluzia asta.

RADU : Cum dorești. N-ai să auzi lucruri plăcute.

DINA : După cele pe care mi le-ai spus ! (*Lui Gal.*) A avut nerușinarea să mă acuze că te-am distrus.

RADU : Pentru asta îmi cer scuze. Într-adevăr, n-aveam dreptul să mă erijez în judecătorul unei situații care vă privește doar pe voi doi. M-am infuriat și am greșit.

DINA : Ce autocritică înălțătoare !

GAL (*dintr-odată obosit*) : Hai, spune ce ai de spus și pleacă.

RADU : Am fost chemat ieri, urgent, la minister, pentru a completa o sesizare mai veche a șantierului nostru.

GAL : Semnată de tine.

RADU : Da, semnată de mine.

GAL : În legătură cu documentarea furnizată de institutul nostru.

RADU : Exact. Și semnată chiar de dumne-nea, Prof.

GAL : Spune-mi, te rog, domnule profesor.

RADU : Bine, domnule profesor. Documentarea era fundamental greșită și, dacă n-ar fi fost verificată la timp de serviciile noastre...

GAL : Adică, de tine, personal.

RADU : Da, de mine... ar fi dus la pagube grave.

GAL : Asta e o afirmație gratuită, atita timp cit documentarea n-a fost controlată practic.

RADU : Nu poate exista, din păcate, nici un dubiu. S-a procedat la contraverificările necesare.

GAL : Iar eu voi pretinde experimentarea practică. Singura, concludentă.

RADU : N-aveți nici o șansă. domaule profesor. Cine-și poate permite aventura și riscul unor cheltuieli, evident, inutile ? Mai ales că institutul dumneavoastră nu e la prima greșeală. Vă amintiți cazul de la Halmașu...

GAL : Acolo a fost vorba de o greșeală flagrantă de execuție.

RADU : Nu era deloc flagrantă. Dar autoritatea dumneavoastră a făcut ca lucrurile să rămână confuze. Directorul de acolo și încă vreo doi ingineri au fost, însă, zburnați.

GAL : Bine li s-a făcut.

RADU : Într-un anumit sens, da. S-au dovedit superficiali și neprevăzători. Inșă, vinovatul principal...

GAL : Am fost eu, nu ?

RADU : În orice caz, ați semnat orbește, ca și în cazul șantierului nostru, lucrări făcute de cadre incompetent.

GAL : N-am semnat orbește. M-am ocupat personal. Și ideea principală a fost a mea. Mi-o asum și mă laud cu ea.

RADU : Atunci, totul e mult mai grav. (*Pauză lungă.*) Azi, se știe la cel mai înalt nivel că institutul dumneavoastră s-a pierdut în cercetări sterile, oferind, deseori, soluții costisitoare și numai aparent noi, la probleme de mult rezolvate pe plan mondial.

GAL : Institutul acesta este creația și mindria mea.

RADU : Nu, Prof, e greșeala dumitale cea mai gravă. Dealtfel, va fi total restructurat, dacă nu desființat.

GAL : S-a și hotărât ? Nu se așteaptă întâi ședința de execuție ?

RADU : Ședința nu va avea loc.

GAL : Ești chiar atât de bine informat ? Nu cumva ai pledat tu pentru mine ? !

RADU : Poate, și eu, poate, și alții, mai importanți, pe care nici măcar nu-i cunoașteți. Mai sint oameni care n-au uitat activitatea dumitale trecută, Prof.

GAL (*după un timp*) : Ai venit la mine cu un mandat anume ?

RADU : Oficial, nu. Am venit, în primul rînd, din datoria elementară de a te anunța că, oricît m-a costat, principalul referat negativ eu l-am făcut. Îmi dau seama că s-a profitat de ocazie ca, pe drept sau pe nedrept, dușmanii dumitale să-ți sară în spate. Dar nu puteam proceda altfel. Există chestiuni și interese generale care depășesc sentimentele personale.

DINA (*intervenind, pentru prima dată, cu furie satisfăcută*): În sfârșit! De când așteptam fraza asta ipocrită. Am pândit-o, clipă de clipă, și nu-mi venea să cred că n-o pronunți încă.

GAL: Lasă-l să vorbească, Dina. Ce importantă mai au frazele, acum, după ce ne-am bălăcărit în halul ăsta? (*Lui Radu.*) Te-am întrebat dacă ai venit la mine cu un mandat oficial și de ce îțiiei răspunderea să afirmi că ședința nu va avea loc?

RADU: Nu va avea loc, cu o condiție.

GAL: Care?

RADU: Demisia.

DINA (*izbucind*): Asta, în nici un caz!

RADU: Dorești, cu orice preț, un scandal public, doamnă Pop? În care, în mod inevitabil, adevărul se va amesteca cu defăimările și cu răzbunarea, murdărirădu-vă pe amândoi?

GAL (*devenind, deodată, calm*): Și catedra?

RADU: Sint ani de când nu vă mai ocupați de ea.

GAL: Deci, demisia și, apoi, pensionarea. Pe un motiv oarecare de boală.

RADU: Pe lângă șantierul nostru s-au creat o seamă de instituții-anexă. Intre altele, o fabrică de ciment, înzestrată și cu un laborator. N-are director.

DINA (*cu un hohot de ris isteric*): Savantul Galeriu Pop, director al unei fabricuțe în provincie, prin grația tovarășului Radu Comșa, orfan înfiat, din milă, de Pop, salvat de la mizerie și foame și adus, jegos și riios, în propria mea casă... Da, domnule, atunci când te-am luat aveai rii și eu te-am curățit de ea.

RADU (*ridicându-se, alb la față*): O să mai rostesc o frază din cele pe care dumneata le socotești ipocrite: peste datoria mea nu pot trece, chiar dacă mi s-ar deschide pământul sub picioare. (*Indreptându-se spre ieșire.*) Eu am spus tot ce aveam de spus.

GAL (*din ce în ce mai obosit*): Ai uitat ceva. Dacă documentarea semnată de mine era greșită, de ce ai sesizat ministerul, fără să mă previi, în același timp?

RADU (*uluit*): Cum? Dar v-am trimis un dosar, cu o jumătate de lună înainte de a face vreun demers. Însoțit de o scrisoare în care — oricât s-ar mira doamnă Pop — mi-am îngăduit să fiu chiar foarte sentimental. Vă imploram, aproape, să vedeți materialul. N-am primit nici un răspuns. Am revenit cu o adresă. Tot inutil. Am telefonat aici și am vorbit cu Raluca, rugînd-o să vă comunice că aștept un răspuns urgent de la dumneavoastră. Nu l-am primit. Cum puteam interpreta tăcerea asta, decît ca deliberată și ostentativă?

GAL (*foarte tulburat*): Raluca e o zăpăcită, însă nu înțeleg de ce n-am primit corespondența la institut?

RADU: Cine mai vede corespondența oficială, înainte de a ajunge la dumneavoastră?

GAL: Protopopescu. Nu, nu pot crede.

DINA: Canalia! Și, azi, a vrut să te înspăimînte, cu ședința!

RADU: Faptele pot fi verificate destul de simplu. Din păcate, ele nu schimbă nimic.

GAL (*înfrînt*): Nu, nu schimbă nimic.

DINA: Cum, asta?! Ticălosul acela trebuie constrîns să spună adevărul.

RADU: Dacă el a pus totul la cale, va pretinde că a predat direct materialul mai sus, ca nu cumva...

GAL: ...ca nu cumva să mușamalizez eu totul. Dar scrisoarea?

RADU: O scrisoare se poate distruge. N-o să-mi iert niciodată că n-am venit personal la dumneata. Dar, cum puteam să-mi imaginez asemenea mîrșăvie?

GAL: N-are rost să-ți faci muștrări de conștiință. Tot n-aș fi acceptat că ai dreptate. Bună seara.

(*Intuneric.*)

GAL: N-au trebuit să treacă multe zile pentru a-mi da seama că Radu nu mă mințise și nu exagerase nimic. Nu aveam de ales decît între o demisie pe motiv de boală și o pensionare prematură — și un scandal pe care, la situația mea, nu mi-l puteam permite și care s-ar fi terminat, inevitabil, printr-o demitere. Ițele fuseseră prea bine încurcate pentru ca cineva să le poată desface repede, alegînd adevărul de procesul de intenție. Dina alergase ca o nebună, în zilele acelea, bătînd la toate ușile, punîndu-și în mișcare toate relațiile. Era, însă, prea prudentă și prea lucidă pentru a nu-și da seama că o dezbateri publică s-ar fi răsfrînt asupra întregii noastre vieți de familie, asupra ei și, poate, și asupra Ralucai. Există a doua soluție: cea propusă de Radu. Ideea plecării într-un orașel de provincie, în cine știe ce condiții precare, mă speria, însă, și îmi rănca și orgoliul. Dar mi-ar fi îngăduit să muncesc, să-mi dovedesc că viața nu mă măturase din calea ei și să-i oblig pe cei care mă contestau să recunoască că am rămas o capacitate. Mai ales gîndul acestei revanșe mă ațîța. Aveau să vadă ei cu cine au de-a face!

DINA (*apărînd din spate și continuînd o discuție*): Astea sint romantisme ieftine, de adolescent. Ce-ai să poți realiza acolo, cînd, aici, avînd la dispoziție institutul tău, ai eșuat atît de lamentabil? Pentru că ăsta e adevărul. Am stat și eu, zilele astea, de vorbă cu oameni care, în general, sint binevoitori și am aflat că de mult nu te mai ia nimeni în serios.

GAL (*sufocat*): Adică, mi-arunci și tu în față că sint un ratat?

DINA: Nu-mi place să mă îmbăt cu apă rece.

GAL : Asta, după ce-ai pretins, toată viața, că nici o satisfacție, nici o distincție nu sînt prea mari pentru mine ?

DINA : Trebuia să te stimulez. N-aveam chef să te văd căzînd în abulia în care se scufundase Ilaralambie, în ultimii ani ai căsniciei noastre. Mi-ajungea un ratat. El, măcar, avea o scuză, se senilizase.

GAL : Ești înspăimîntătoare.

DINA : Minutul de adevăr, dragul meu, E adevărat că, o bună bucată de vreme, eu am crezut în mitul lui Galeriu Pop. Părea atît de viril, de cutezător, de hotărît, gata să cucerească lumea ! Mi-a trebuit mult timp ca să înțeleg, pe încetul, că, de fapt, ești un om slab și, mai cu seamă, lenes. Omul aparențelor arătoase.

GAL : Și ai continuat să taci și să-mi zâmbești, timp de douăzeci de ani ?

DINA : Dacă oamenii și-ar spune în față tot ce gîndesc unii despre alții, viața ar deveni imposibilă.

GAL : Și, totuși, cînd m-ai cunoscut, eram făgăduit unei mari cariere științifice.

DINA (cu un rîs rău) : Ți-aduci aminte de congresul de la Buenos-Aires ? Atunci s-a apropiat de mine președintele, profesorul Hiller, și mi-a spus : „Soțul dumneavoastră, frumoasă doamnă, este un om fermecător și se descurcă foarte bine ca șef de delegație. Se ocupă și de știință ?” I-am răspuns : „A ținut o comunicare importantă, ieri, n-ați ascultat-o ?” Cu un surîs ironic, mi-a ripostat : „Se vede că am început să mă ramolesc. Uitasem.” (Pauză.) Atunci am înțeles multe.

GAL : Dacă m-aș fi consacrat cu adevărat cercetării, ar fi trebuit să trăiesc mulți ani studentește. Ai fi rezistat ?

DINA : Sînt destul de sinceră să-ți răspund că nu. Dar speram să fac din tine un om public de mare suprafață. Cine te-a împins, zi de zi, să iei cuvîntul la ședințe, să ții discursuri, să dai interviuri, să scrii declarații, să apari la televiziune, să nu lipsești din prezidiu ? Crezi că a fost ușor ? Și, pînă la urmă, tot ai clacat. N-ai stofă, dragul meu, și poate că și acum aș fi tăcut, dacă n-aș avea eu o răspundere : pe Raluca. Viața mea stricată, să zicem că nu mai are importanță. Dar pentru viitorul Ralucăi o să mă bat fără milă, cu dinții, chiar și împotriva ta. E bine să știi asta.

GAL : La urma urmei, ce-ai vrea să fac ?

DINA : Nu știi. Nu mai știi. Fă ce vrei. Dar să nu-ți închipui că te voi urma în tîrgușorul acela împuțit.

GAL : Unde aș putea cîștiga, totuși, mai mult decît pensia.

DINA : Iată, în sfîrșit, un argument realist. Recunosc că nu e o chestiune de neglijat. Mai ales că viața, acolo, trebuie să fie ieftină, pentru un om singur, care face economii și mînîncă la cantină. (Iese.)

(Intuneric.)

GAL (singur) : Scenele aceste atroce, pline de ură și ranchiuni, au durat zile și nopți, în vreme ce eu simțeam lațul stringîndu-mi-se în jurul gîtului. Uneori, inter veneau pauze în care nu ne vorbeam, iar atunci știam că sub tăcere, sau sub fraze inofensive, ca „azi e mai frig” sau „poftim la masă”, dialogul nostru dușmănos continua, mai pătimaș încă, încărcat de invinuirii reciproce. Deseori mă întrebam, cînd o vedeam pe Dina, cu fața impenetrabilă, pilîndu-și unghiile, la ce se gîndește, ce planuri face, dacă nu cumva îmi dorește chiar moartea. Față de puținii oameni pe care îi mai vedeam, aparențele erau salvate, însă și în acele clipe, pe care toți le știau grele pentru noi, trebuie să se fi găsit unii naivi care admirau demnitatea și soliditatea menajului nostru. Cîteodată, comedia îmi apărea prea grotescă și izbucneam într-un rîs idiot. Atunci, Dina, cu priviri complice și afectuoase, încerca să-i facă să înțeleagă pe ceilalți că am nervii zdruncinați. Cerusem un răgaz în care să mi se pună la dispoziție dosarul lui Radu și cîteva nopți n-am închis ochii, făcînd calcule, verificînd, luînd totul de la început, cu un soi de frenezie în care se amestecau și panica, și nădejdea. Au fost singurele clipe cînd Dina m-a lăsat în pace, aruncîndu-mi doar din cînd în cînd o privire, în care se întrezărea o lumină de speranță. Îi interzisese pînă și Ralucăi să mai lase să urle casetofonul. Dacă, totuși, aș putea dovedi că nu greșisem ! Pînă într-o zi, cînd...

(Se așază la o masă, pe care sînt dosare, planuri, hîrtii, lucrînd febril. Apoi, cu un gest de deznădejde, aruncă totul.)

DINA (care a intrat și s-a așezat pe un scaun, urmărindu-l) : Trebuie să-ți păstrezi calmul și luciditatea. Ești obosit, ai lucrat toată noaptea. N-ar fi mai bine să dormi un ceas-două ? (Gal nu răspunde.) Sau să-ți fac o cafea tare ? (Gal tace.) Trebuie, cu orice preț, să le dovedești că lucrarea ta e corectă, că ei au greșit.

GAL : Inutil. Acum știu că Radu are dreptate.

DINA : Dar n-ai lucrat singur ! Tu ai avut doar ideea. Poți arunca vina pe altcineva din colectiv.

GAL (cu teribilă disperare) : Tocmai ideea e greșită. Nu mai pot nega adevărul. Dar, cumplit e altceva...

DINA (dură) : Ce poate fi mai grav decît să recunoști singur că ai făcut și semnat o tîmpenie ?

GAL : Mai cumplit e faptul că nu pot urmări contrapropunerea lui Radu. Folosește date și cunoștințe care-mi scapă, cu care nu mai sînt la curent.

DINA : Prin urmare, e adevărat că ești un incapabil, un fals om de știință !

GAL (alb, ca în vis): Mai bine m-aș sinucide. (Dina îl privește lung și iese, fără să rostească nici o vorbă. După o pauză.) De fapt, cuvintele rostite în dimineața aceea, cînd atinsesem — credeam eu — pragul de jos al deznădejdiei, nu izbucniseră chiar atît de spontan pe cît s-ar putea crede. Gîndul se strecurase în mine mai de mult și insidios. La început, ca o fanfaronadă. Căci sinuciderea era cea de-a treia soluție posibilă, pe care o întrevăzusem. Între o pensionare rușinoasă și umilința plecării, din mila lui Radu, într-un orașel de provincie, gestul sinuciderii reprezenta o rezolvare oarecum solemnă, nu lipsită de un fel de panasă. Este uluitor cît de stupid de copilăroși rămînem, chiar atunci cînd nu mai avem nici dinți în gură... Stăteam ceasuri întregi, cu ochii închiși, imaginîndu-mi remușcărilor Dinei, lacrimile Raluicăi, procesele de conștiință ale lui Radu... Rolul de victimă era fascinant și ideea sinuciderii mi se părea tot mai ispititoare. Mă simțeam, în clipele acelea, erou, credeam în mine ca într-o mare personalitate ignorată și persecutată. Azi, cînd pot considera cu ironie și detașare trecutul și cînd aș putea, în adevăr, să mă suprim cu sînge rece și fără ezitare, trebuie să recunosc, totuși, că exclamația mea din dimineața cînd i-am spus Dinei „mai bine m-aș sinucide” era sinceră. Șnurul draperiei îl descoperisem mai demult. (Se duce și ia un șnur.) Dar s-a întîmplat un lucru cu totul idiot: nu mai știam cum se face un laț. (Realmente, se încurcă.) Și, apoi, de ce să atîrn șnurul? Oare va rezista cîrligul lămpii? Dacă mă trezesc pe jos, cu sfîrșăituri de tavan în cap? Ce poate exista mai ridicol, decît o sinucidere ratată? Să mă arunc de la etaj? Am ieșit pe balcon și m-am aplecat adînc spre hăul străzii. Așteptam să se ivească acea fascinație a vidului, despre care auzisem vorbindu-se atîta, sperînd că totul se va petrece ca sub efectul unei narcoze. Dar m-a năpădit, dimpotrivă, o spaimă animalică și am sărit atît de violent înapoi încît m-am împiedicat și am căzut. Nu știu cît am stat întins pe balcon. Destul, însă, ca lașitatea mea să-mi poată sugera gîndul că sinuciderea e o lașitate. Putea exista o recunoaștere mai categorică a vinovăției și a ratării mele? Nu, asta nu! Le voi dovedi tuturor cine sînt și ce pot. Vor să mă exileze, ei bine, voi transforma exilul meu într-un triumf! I-am telegrafiat lui Radu și, a doua zi, am plecat.

(întuneric.)

(O masă cu cîteva sticle de pepsi, două-trei flori într-un pahar și cîteva scaune. În picioare, directorul-adjunct Procopiu, inginerul Alexiu, contabilul-șef Ionescu, secretarul de partid Georgescu, o fată tîndră și frumoasă, președinta sindicatului, Irina, maistrul Do-

garu. Ei reprezintă Comitetul oamenilor murcării de la Fabrica de ciment din Fărcașa.)

IONESCU (uitîndu-se la ceas): Ședința era anunțată pentru ora nouă și e nouă și jumătate.

GEORGESCU: Cu drumurile astea desfundate, nu-i de mirare că cei de la șantier întirzie.

DOGARU: Dacă nu încetează ploile, o să putrezim cu toții, aici.

ALEXIU: Credeți că vine să-l instaleze chiar directorul general?

PROCOPIU: Pe naiba! Nu-și lasă el șantierul pentru o formalitate fără importanță. Mai ales că în sectorul C s-au produs, se pare, niște alunecări de teren.

IRINA: Din cîte mi-a spus ieri, părea că nici nu pune la îndoială prezența tovarășului Greavu.

PROCOPIU: L-ai și cunoscut? Unde?

IRINA: Ieri după-masă, la laborator. M-am pomenit, dintr-odată, cu un domn atît de elegant și solemn, încît m-am fișticit. S-a prezentat foarte politicos și mi-a spus că e noul director.

ALEXIU: Dar ce căuta la laborator, cînd încă nici n-a luat contact cu noi și cu fabrica?

IRINA: Spunea, cu un zîmbet ușor ironic, că n-a avut răbdare și că voia să viziteze centrul nostru de „creație”, creierul nostru.

PROCOPIU: Și-a și găsit unde să-și plaseze ironiile! Să-l văd, după două săptămîni de ședere aici.

ALEXIU: Cînd ai condus un institut de cercetări, la București, înzestrat cu aparatura cea mai modernă, e firesc să strîmbi din nas cînd te trezești la Fărcașa.

PROCOPIU: După informațiile mele, faimosul institut va sări, curînd, în aer. E compromis pe toate liniile. Începînd cu fostul lui director.

GEORGESCU: Mie, toată chestia asta nu-mi miroase a bine. Dacă e un om de știință atît de reputat, de ce nu l-au repartizat la Centrul de cercetări al șantierului?

ALEXIU: Acela e creația lui Radu Coșea, și ține la el ca la ochii din cap. Și, pe urmă, știi bine că acolo se fao și experiențe mai discrete.

PROCOPIU (lui Georgescu): Tovarășe secretar, tocmai dumneata să fii atît de naiv? N-ai auzit niciodată de munca de jos? Cazul e clar.

IONESCU: Parcă fabrica noastră mai avea nevoie de un nou director! Slavă domnului, producția merge ritmic și Greavu e mulțumit.

IRINA: Mie mi-a făcut o impresie foarte bună.

ALEXIU: Cred și eu! Cu morga pe care ți-o dau atîtea comitete și comiții internaționale, nu-i greu s-o epatezi pe fata pădurilor și pe niște sălbatici ca noi. Pariez că are o trusă de bărbierit de aur și pijamale de mătase cumpărate la Paris.

IRINA (*bufnind în râs*): Deocamdată, și-a luat o cameră cu chirie la madam Vătămanu și se spală într-un lighean de tichiea.

PROCOPIU: Ia te uită, ți-a făcut și confidence?

IRINA: Mi-a spus-o cu aerul că situația îl amuză, dar părea destul de... perplex.

DOGARU: Cum părea?

IRINA: Așa cum ai arăta dumneata, meștere, dacă ți s-ar oferi, peste noapte, un Mercedes și o vilă cu piscină.

DOGARU: Eu cred că bietul om, dacă o fi avut în adevăr vreun necaz, ar trebui să găsească aici puțină căldură, și că avem datoria să-l primim omeneste.

PROCOPIU: Bineînțeles, dar fără temenele și fără să ne arătăm speriați de numele lui.

ALEXIU: Domnule, ce e viața! Galeriu Pop, directorul Fabricii de ciment din Fărcașa!

IONESCU: Mie, să vă spun drept, nu-mi displace să văd cite un barosan din ăștia, bușit cu fundul de pământ.

IRINA: Văd că v-ați și fixat atitudinile față de el, fără ca măcar să-l cunoașteți. Nu mi se pare foarte echitabil.

GEORGESCU: Ba să am iertare, tovarășă Irina, etica și echitatea stau la baza vieții noastre și, ca secretar de partid, nu-ți dau voie să arunci vorbele astea în vânt.

PROCOPIU: Lasă, nea Georgescule, nu le mai lua și dumneata toate în serios. Fata, ca orice fată, e mai impresionată de celebrități. Chiar dacă sînt foste. Ce vrei, sensibilitatea feminină!

IRINA: Tovarășe Procopiu, și dumneata ai călătorit prin străinătate — mi-ai trimis și ilustrate — și, totuși, asta nu mă impresionează deloc.

PROCOPIU: În ultimii doi ani n-am fost decât pînă la Budapesta, draga mea. De aceea! Dealțul...

(Întră Galeriu, însoțit de Radu Comșa. Spre deosebire de ceilalți, care sînt în haine de lucru, Galeriu poartă haine închise, cămașă albă.)

RADU (*cordial, dar grăbit*): Vă salut și vă rog să ne iertați întârzierea. A trebuit să părăsesc mașina într-un șant și să vin cu un tractor. Tovarășul Greavu e reținut pe șantier și m-a delegat pe mine să vi-l prezint pe noul dumneavoastră director. Înutil, însă, să vă spun cine este tovarășul Galeriu Pop. Il cunoașteți, măcar din auzite. (*Lui Galeriu.*) Dumnealor sînt membrii C.O.M., cu care veți lucra nemijlocit. (*Îi prezintă.*) Tovarășul Procopiu, director-adjunct, tovarășa Irina Vidu, ingineră chimistă și președintă sufleristă a sindicatului, tovarășul Dogaru, un excelent maistru, care a lucrat pe mai multe șantiere, tovarășul Ionescu, contabilușef, tovarășul Alexiu, un bun inginer, și, în sfîrșit, tovarășul Georgescu — secretarul

organizației de bază. (*Uitîndu-se la ceas.*) Cred că cel mai bun lucru ar fi să treceți la locurile dumneavoastră de muncă, iar eu îl voi conduce peste tot pe tovarășul director, ca să vadă birourile și fabrica. Mă scuzați, dar sînt îngrozitor de grăbit.

GEORGESCU: Tovarășe Comșa, nouă ne-ar fi făcut plăcere, însă, să putem adresa cîteva cuvinte de bun-venit noului nostru director și să-l asigurăm că poate conta pe colaborarea noastră.

PROCOPIU: Cu atît mai mult cu cît știm că prezența sa va adăuga modestei noastre întreprinderi o autoritate sporită.

RADU: Desigur, da... (*Se uită din nou la ceas.*)

GAL (*intervenind solemn și fără să realizeze, pe parcurs, ușorul ridicol al perorației sale*): Dragă Comșa, înțeleg că ești chemat de treburi grabnice. Înțeleg și faptul că Greavu, pe care am avut plăcerea să-l înfălesc în cîteva împrejurări, e foarte prins de îndatoririle sale, deși prezența lui mi-ar fi făcut multă bucurie. Regret, dar înțeleg. Însă, te rog și pe dumneata să înțelegi că nu pot considera această instalare a mea drept o simplă formalitate. Tovarăși, sîntem cu toții soldații aceleiași idei și știu că, uneori, generalii trebuie să vină în primele linii, ca și simplii ostași. Cercetarea dezlipită de practică s-a dovedit o eroare; transformată în sistem, poate deveni nu numai ineficientă, ci chiar nefastă. Cu conștiința deplină a acestui adevăr, mă aflu, astăzi, aici, fără să reneg activitatea mea, închinată, de-o viață, științei pure, dar dîndu-mi seama de limitele ei, în cadrul uriașei construcții întreprinse de poporul nostru, sub conducerea partidului. Știu, tovarăși, că se vor găsi oameni care să răspîndească zvonul că am fost trimis la „munca de jos“, dar sînt la această muncă, pe care unii o numesc „de jos“, pentru că eu am vrut, pentru că eu am rîvnit acest lucru, cu toate puterile mele. Consider că e un gest care mă onorează și care-i poate dezonora doar pe cei ce-l interpretează altfel. (*Radu se uită din nou la ceas, dar ceilalți sînt oarecum impresionați sau stingheriți, ținînd seama de comentariile anterioare.*) Dragă Radule — îi spun așa, pentru că îl cunosc de cînd era atît — nu-ți mai cer decît un pic de răbdare. Pentru că nu pot încheia această scurtă alocuțiune numai mulțumind pentru felul în care am fost primit de colectivul dumneavoastră; n-o pot încheia decît prevenindu-i pe viitorii mei colaboratori și despre exigențele mele. Am vizitat, ieri, așa-zisul dumneavoastră laborator. E de o primitivitate rușinoasă. Am convingerea — și aceasta va fi ideea mea fixă, programul de la care nu voi deroga nici-cînd — că putem produce un ciment nu numai mai ieftin, ci și mult superior produselor existente. Nu va fi ușor, to-

varăși, vă previn că vom munci pe brînci, însă pentru realizarea acestei idei vă asigur că nu voi cruța pe nimeni și, în primul rînd, pe mine însumi. Vă mulțumesc pentru atenție. Și acum cred că, în adevăr, e bine să treceți la locurile dumneavoastră de muncă, unde vă voi vizita, pe rînd. Și, cum se pare că tovarășul Comșa e foarte grăbit, îl voi ruga pe tovarășul Procopiu, după ce vom schimba cîteva păreri în biroul său, să mă însoțească prin fabrică. Sînteți liberi. (*Mai mult sau mai puțin nedumeriți, după cîteva aplauze rare, ies toți, lăsîndu-l pe Galeriu cu Radu.*) Sper că a fost bine. Totul e să tai scurt, de la început, orice comentarii răuvoitoare și să fii totodată amical și autoritar. Cred că i-am pus pe roate. (*Cu ranchiună.*) Dar pe Greavu n-o să-l iert niciodată că n-a venit să mă instaleze.

RADU : Muncește mult mai mult decît i-ar da voie sănătatea. Știi cum arăta, un munte de om ! N-a rămas din el decît o flacăra.

GAL : Și, rezultatele ? Merită sacrificiul ăsta ?

RADU : Sînt mai mult decît bune. Ai să-ți dai seama cînd vei cunoaște șantierul. Deocamdată, păstrăm și noi un oarecare secret. A, da, în legătură cu casa. În blocul nou care se termină acum, vei avea un apartament. Îmi pare rău că, deocamdată, nu s-a găsit altă soluție.

GAL : Această madam Vătămanu care mi-a fost recomandată pare destul de de treabă. M-a primit cu cafeluța și cu dulceața. Și, pe urmă, dragul meu, sînt în exil, înțeleg să accept toate rigorile exilului. E un punct de onoare pentru mine.

RADU : Noi, acolo, pe șantier, avem condiții mult mai vitrege și, totuși, nu ne considerăm în exil.

GAL : Chestiune de optică.

RADU (*puțin stingherit*) : Prof, iartă-mă, dar vroiam să-ți atrag atenția în legătură cu intențiile dumitale privitoare la ciment. Producția fabricii acoperă nevoile noastre și, la ora actuală, ne satisface.

GAL : Nu mă așteptam să te găsească redus la un practicism atît de îngust. Am rumezat toată noaptea ideea mea și sînt sigur că-i interesantă.

RADU : Azi sînt mii de oameni în lume care caută soluții noi în domeniul ăsta. Și, cu ce mijloace !

GAL : Vrei să mă descurajezi ?

RADU : Doamne ferește ! Era, din partea mea, doar un apel la prudență și răbdare. Nu putem risca dezorganizarea producției, pe temeiul unei idei apărute peste noapte.

GAL : A fost de ajuns ca un măr să-i cadă lui Newton în cap, pentru a descoperi legea gravitației. Voi, empiricii, nu-i veți înțelege niciodată pe vizionari, pe oamenii intuițiilor fulgurante. Și, pe urmă, am fost prea prudent, o viață întregă. Crezi că mă voi mulțumi să supraviețuiesc, în

tîrgușorul ăsta infect ? Oriînvîng, ori succomb.

RADU : Intenția e, în orice caz, ambițioasă și noi o să-ți acordăm tot sprijinul posibil. (*Zimbînd.*) Am spus : posibil. Avem, dealtfel, pe șantier oameni capabili, care ar putea fi consultați.

GAL : Mulțumesc, cînd voi avea nevoie de ajutor îl voi cere. Deocamdată, dă-mi voie să mai cred în dreptul personalității la oarecare independență. (*Întinzîndu-i mîna și concediindu-l.*) Salutări lui Greavu și spune-i, te rog, că am fost — cum să spun ? — oarecum nedumerit de absența lui.

(*Intuneric.*)

GEORGESCU : N-aș vrea să creadă că punem bete în roate cercetărilor sale.

PROCOPIU : Care n-au dus la nici un rezultat. Muncă și bani risipiți. E ridicol.

GEORGESCU : Totuși, se străduiește. Toate nopțile și le petrece în laborator.

IONESCU : În orice caz, bani nu mai pupă. Mi-au tras ieri o praftură, la conducere, că nu mai nimeream ușa cînd am dat să plec.

PROCOPIU : Și, dealtfel, atmosfera din laborator e plăcută : căldură, lumină, agreabilă prezență feminină...

GEORGESCU : Cred că te cam întreci cu gluma. Nu-i prima dată cînd te aud făcînd aluzii la Irina, care e o fată serioasă și cuminte.

PROCOPIU : Nu fac nici un fel de aluzii. Dar, pentru un bărbat singur, la vîrsta lui, prezența unei fete tinere nu-i lipsită de primejdie. Vîrsta critică, dragul meu, n-ai auzit de ea ?

GEORGESCU : Acum te-a apucat grija de el !

IONESCU : De cînd e aici, nevastă-sa n-a venit o dată să-l vadă.

PROCOPIU : Am auzit că-i o cucoană foarte distinsă. Ce să caute în sălbăticia noastră ? Doar dacă i-am oferit un dineu la bufetul „Lăcrămioara“, cu țuică și cu pastramă.

IONESCU : Aflați, tovarășe director, că au adus acum un vin pe cinste. Un roze ușor și care pișcă puțin, ca șampania.

PROCOPIU : Lasă, că-ți cunosc eu gusturile. O săptămîină am fost otrăvit, după cîrnațul pe care mi l-ai recomandat. Era să mă bată nevastă-mea că l-am cumpărat.

(*Întră Alexiu și Dogaru.*)

ALEXIU : Șeful n-a venit încă ?

PROCOPIU : A fost chemat la conducere. Dealtfel, ședința asta de comitet, eu am convocat-o.

DOGARU : În lipsa lui ?

PROCOPIU: Nu-i vorba de nici o conspirație. Dar așa putem discuta mai liber, în folosul fabricii și chiar al lui, personal. Ah, iat-o și pe tovarășa Irina. (Intră Irina, tăcută și preocupată, abătută.) Sintem, deci, cu toții. Așadar, n-am convocat această ședință în lipsa tovarășului director decît pentru a discuta anumite fenomene negative, apărute în ultimul timp, și pentru a ne face o opinie, pe care sintem obligați să i-o aducem la cunoștință. Toți respectăm personalitatea tovarășului Pop, dar avem datoria să ne întrebăm de ce, în ultimele două săptămîni, livrările făcute de noi șantierului au fost neritnice și inferioare celor anterioare. Ce aveți de spus, tovarășe Dogaru și tovarășe Alexiu?

DOGARU: E foarte simplu. Tovarășul inginer Alexiu mi-a cerut să detașez oameni la laborator. Scade forța de muncă, scade și producția.

ALEXIU: Acesta a fost ordinul tovarășului Pop. Eu nu discut ordinele șefilor. Le execut.

GEORGESCU: Nu le discuți nici în C.O.M.?

PROCOPIU: Ce părere ai, Alexiule, despre avantajele sau pierderile pe care le produce întreprinderii noastre detașarea a acestor muncitori?

ALEXIU: Eu sînt un simplu inginer, un practician care încearcă să-și facă cît mai bine meseria. S-ar putea ca cercetările laboratorului să aibă o importanță care îmi scapă. Dar, de muncitorii aceia trebuie să vă spun că am nevoie. Poate, mai angajăm alții. Nu văd altă soluție.

IONESCU: A, nu, asta, nu. Nu ne putem îngădui cheltuieli suplimentare. De aceea am și adus aici bugetul nostru, ca să discutăm concret, pe capitole și cifre. La articolul 25, pagina 17...

PROCOPIU: Dragă Ionescule, să nu ne pierdem în amănunte. Dumneata, cînd începi să enumeri articole și cifre, capitole bugetare și nu știi cîte zeci de dispoziții, nu mai pricepem nimic, nu mai terminăm nici la paștele cailor. Scurt: cîți bani au fost afectați laboratorului și cu ce randament?

IONESCU: O sută de mii, din care citeva mii în lei-valută, obținuți de tovarășul Pop de la alte capitole. Randament? Pînă la ora actuală — zero.

IRINA: Investițiile făcute nu reprezintă, în nici un caz, pierderi. De-abia acum avem ceea ce s-ar putea, aproape, chema un laborator serios, și nu un simulacru. Și, asta, fără nici o risipă de bani.

GEORGESCU: Centrul de cercetări de pe șantier valorează milioane și e, în felul lui, unic pe țară. De ce nu ne folosim de el?

IRINA: Pentru că are cu totul alt profil. Noi ne ocupăm de ciment.

PROCOPIU: Întreb încă o dată: cu ce rezultate? Deocamdată, singurul fapt coaceret rămîne o mai proastă funcționare a

întreprinderii noastre. Tovarășii de șantier ne trimit aproape zilnic plingeri. Ce spui despre această situație, tovarășe Georgescu, în calitate dumitale, de secretar?

GEORGESCU: Am discutat cu tovarășii din comitetul șantierului și mi-au răspuns că studiază cazul. Personal, singurul lucru pe care aș putea, deocamdată, să-l repropoz tovarășului Pop sînt relațiile lui cu muncitorii. Trece prea rar prin fabrică. E ade-vărat că dă mina cu oamenii, zîmbește, mai face cîte o glumă, în felul dumnealui, că te întrebi ce-a vrut să zică. Dar aș putea jura că nu cunoaște pe nume pe nici unul dintre ei. Oamenii sînt mulțumiți că dau mina cu el, dar sînt sigur că-l socotesc ca pe un fel de „domn“ venit în inspecție, și asta nu e bine. (Lui Procopiu.) Dumneata, cînd l-ai înjurat pe Mitrache și pe urmă l-ai bătut pe umăr, nu s-a supărat. Știa că ai dreptate. Eu nu zic să înjurăm oamenii, dar, uneori, și o înjurătură ține mai de cald decît un „bonjour“.

IRINA: Nu l-am auzit niciodată pe tovarășul Pop spunînd cuiva „bonjour“. Deși, n-ar fi o crimă.

GEORGESCU: Nu lua și dumneata chiar tot ce-mi iese pe gură drept literă de evanghelie. Vroiam să spun că prea se vede că se simte printre noi — cum să zic? — ca în exil: Ca Ovidiu la Tomis.

PROCOPIU: De ce taci, Alexiule? Care e, în fond, părerea dumitale?

ALEXIU: Dar am spus-o destul de clar și n-am nimic de adăugat. Cred că Irina e cea mai indicată să ne informeze despre ce se întîmplă la laborator și ce șanse de izbîndă există.

IRINA: Vreți să mă repet? Afirm că avem, în sfîrșit, un laborator, încă nu total pus la punct, dar în care se pot experimenta noi formule de ciment. Vreți să mai adaug că tovarășul Pop are o idee foarte îndrăznească și că se extenuază lucrînd, uneori, pînă în zorii zilei?

PROCOPIU: Și că te extenuază și pe dumneata?

IRINA: Asta mă privește, și nu țîn minte să vă fi adresat vreo reclamație.

PROCOPIU: Dar laboranții Mușat și Oprea se plîng.

IRINA: Pentru că sînt prea funcționari. Opt ore de muncă pe ceas și, restul — Dumnezeu, cu mila.

PROCOPIU (glumeț): Pe cînd dumneata ești o sufletistă, o ent ziasă? Nu te supăra, glumeam. Dar acum o să-ți pun o întrebare care nu mai e o glumă. În cît timp crezi că experiențele voastre, atît de misterioase, vor da rezultate practice? (Irina tace.) Și ce valoare reală vor avea aceste rezultate? (Irina tace.) Să știi că nu e o întrebare de administrator obtuz, pentru că de problemele cimentului m-am ocupat și eu. Ce perspective eficiente, de viitor, au aceste cercetări?

IRINA : După cită mă pricep, e încă în faza unor sondaje preliminare, a căror interdependentă nici eu nu o sesizez, câteodată. Ideea de bază nu mi-a expus-o decît în termeni foarte generali. Ar fi mai bine să-l întrebați chiar pe el.

PROCOPIU : Da, tovarăși, o vom face, pentru că e de datoria noastră să o facem. Cred că sînteți cu toții de acord. Mai ales că specialitatea tovarășului Pop ține de cu totul alte domenii.

IRINA : Nici Pasteur nu era medic.

(Ușa se deschide și apare Galeriu Pop.)

GAL : Bună ziua. O ședință-fulger ?

PROCOPIU : Da, era vorba de scăderile apărute în producție și de investițiile făcute în laborator. Oamenii detașați...

GAL *(întrerupîndu-l glacial)* : Inutil să-mi explicați. Vin acum de la Greavu. Ne va detașa temporar cîțiva muncitori, în locul celor pe care-i folosesc eu, și *(cître Ionescu)* — asta te privește mai ales pe dumneata — a acceptat suplimentarea cu încă douăzeci de mii de lei a fondului destinat laboratorului. Nemaexistînd nici o problemă, v-aș ruga să mă lăsați singur.

(Consternați de tonul lui Pop, toți se pregătesc să iasă, în tăcere.)

PROCOPIU *(oprindu-se)* . Pot pune o întrebare ?

GAL *(glacial)* : Te rog.

PROCOPIU : În privința primelor probe cu noul produs, s-a fixat vreun termen ?

GAL : Da. O să vi-l comunic, la timpul venit. *(Toți ies. Galeriu, înaintînd spre rampă, e în situația în care se găsea la începutul piesei, adică în prezent.)* De fapt, înțîlnirea cu Greavu fusese catastrofică. Și trebuie să recunosc că cel care m-a ajutat să ies cu față curată a fost Radu. În biroul lui Greavu, instalat într-o baracă, nu erau decît ei doi. Pe Greavu îl înțîlnisem, pe vremuri, întîmplător, și-i cunoșteam solida, necontestata reputație științifică europeană. Mă spăria puțin ideea confruntării cu acest om, pe care mi-l imaginam clocotînd de un dinamism violent, copleșitor. Am regăsit, însă, un om cu chip aproape ascetic, în care doar ochii pilpăiau din cînd în cînd, ca arși de o mare febră. În rest, mai degrabă absent, distrat, chiar. A trebuit să treacă un timp ca să-mi dan seama că acest aer absent ascundea o preocupare, o tensiune interioară atît de absorbantă încît se părea că realitatea imediată de-abia o înregistra. Era prima dată cînd se întîmpla ca prezența unui om să determine instantaneu, în mine, un sentiment atît de complex și, totuși, atît de net, de tranșant. Se spune că de la admirație sau dragoste și pînă la ură, nu este decît un pas. Nu-i adevărat. Cînd sentimentele acestea sînt cu adevărat profunde, ele coexistă, căsătorite ca

noaptea cu ziua. Mi-am dat seama că pe Greavu, din clipa aceea și pînă la sfîrșitul zilelor mele, îl voi admira și urî cu aceeași intensitate de vorantă. În fața mea stătea un adevărat creator, în care gîndul și acțiunea fuzionează, topite la cea mai înaltă temperatură, pînă la identitate, și această revelație orbitoare mă umilea, mă făcea să mă simt mic și rizibil.

(Reintră în spațiul de joc retrospectiv ; în scenă, Pop, Greavu, Radu.)

GAL *(înținzînd mina, cu o convențională detașare)* : Bună ziua, colega. Am mai avut prilejul să ne cunoaștem. Ce mai faceți ?

GREAVU *(cu adevărat absent, dînd mina)* : Cu treburile. Chiar vroiam să mă scuz că, din cauza lor, n-am izbutit să vă fac o vizită. Luați loc. *(După o pauză.)* Spune, Comșa.

RADU : E vorba de fabrica duminică, Prof. Producția a scăzut și e neritimică.

GAL : Am detașat cîțiva oameni la laborator.
RADU : Știm. Dar trebuie luate măsuri, atîta timp cît lucrurile nu devin supărătoare.

GREAVU : Să nu facem un caz din asta. Dacă oamenii aceia sînt, în adevăr, necesari, putem detașa cîțiva de la noi, pentru un timp. *(Detașînd cuvintele.)* Depinde, însă, cît timp.

RADU : Tocmai asta e miezul chestiunii.

GAL : Sînt încă într-o fază de tatonări. De-abia am izbutit, pînă acum, să înjgheb un laborator mai de doamne-ajută, care să permită niște experiențe cît de cît concludente. *(Venind spre rampă, adică în timpul prezent.)* Spuneam adevărat și, totodată, mințeam. Nu în privința laboratorului, ci a mea. Cu senzația paralizantă că Greavu — cu tot aerul lui absent — citește în mine ca într-o radiografie. Ceea ce vedea nu erau nesiguranța și îndoielile mele nemărturisite, ci *vidul* meu. Doamne, cît îl uram pentru că știa.. Ideea mea, cu noua formulă de ciment, cuprindea, poate, o sclipire, dar eu ajunseseam, în adîncul meu, la certitudinea — nemărturisită, dar cu atît mai cumplită — că era vorba doar de o sclipire, de o intuiție, pe care niciodată n-o voi putea realiza și nici măcar descurca. *(Reintră în joc.)*

GREAVU : Doamnă Pop, cunosc și eu clienții cercetării, dar calitatea mea mă obligă să vă cer să fixați un termen pentru predarea primelor probe. Dacă sînt promițătoare, făgăduiesc să vă susțin pînă în pinzele albe.

GAL *(aproape blîndindu-se)* : Un termen ?... Dar sînt de-abia la început... Nu am o certitudine absolută...

GREAVU *(categoric)* : Trei-patru săptămîni, cel mult. Înțelegeți, noi nu vă pretindem decît o producție normală, așa cum aveți fabrica pînă acum. Am investit, însă, bani

în laboratorul dumneavoastră. E un lux pentru care, în caz de nereușită, îmi voi asuma răspunderea. Inșă nu pot continua la infinit.

GAL (*revenind în prezent*): Asta însemna lovitura de grație. În fond, ai era milă de mine. Mă compătimea, mă tolera și mă disprețuia, totodată. (*Reintrind în joc. ea și cum s-ar arunca în apă.*) În patru săptămâni, voi preda primele probe. Dar vă solicit o suplimentare de o sută de mii de lei pentru anarataj.

RADU (*lui Greavu*): În orice caz, investițiile făcute în laboratorul fabricii nu reprezintă o pierdere. Le-am analizat. La nevoie, ele pot fi asimilate și bine folosite de Centrul nostru de cercetări.

GAL (*în prezent*): Intervenția lui Radu a fost decisivă și salvatoare. Dar nu puteam ignora cât de umiltoare era, pentru mine, bunăvoința lui. Cu alte cuvinte, chiar dacă o luasem razna, chiar dacă ideea mea era o fumisterie, eu reprezentați un caz penal.

(*Sună telefonul. Reintră în retrospectivă.*)

GREAVU (*la telefon*): Da, eu. Încă o alunecare de teren? Pe ce înțindere? Da, vin imediat. (*Se ridică, grăbit; lui Pop.*) S-ar putea ca zilele acestea să avem nevoie de ciment suplimentar, de foarte mult ciment. Din cel vechi, dar solid, și în mare cantitate. Trebuie să plec, iartă-mă. (*Aproape de ieșire, întorcându-se.*) Douăzeci de mii de lei și termen pentru probe — patru săptămâni. (*Iese ca o furtună. Se instalează o tăcere lungă și grea.*)

RADU: Prof, ești sigur că nu te pot ajuta? Eu nu mă pricep în domeniul ăsta, dar avem aici vreo doi băieți excelenți, la care ai putea face apel. (*Foarte lungă tăcere.*)

GAL (*în prezent*): Știam că partida e pierdută. Ca un jucător de cărți care pune miza, deși a văzut că nu are nimic în mână. Dacă ai ști, dragă Radule, ce drag mi-ai fost atunci, și cum aș fi vrut să te iau în brațe, să-nu las capul pe umărul tău și să plîng... Da, să plîng. Pentru toată viața mea stricată, pentru singurătatea mea, care mă face, uneori, să urlu noaptea, în pernă. (*Violent.*) Pentru nedreptatea sortii care mă năpăstuieste. Căci fuseseam cineva. Eram, poate, chiar în fața lui Greavu, încă, cineva! Nu înțelegea că o parte, măcar — o parte mică, dar bună — din mine supraviețuia? Gestul tău prietenesc părea că înțelege lucrul ăsta. Dar nu era vorba cumva, ca la Greavu, numai de milă și compătimire? Iată de ce, azi, în dimineața asta cenușie, mă pot gândi calm la sinucidere. Pentru că, odată și odată, linia trebuie trasă sub adunări și scăderi, și socoteala trebuie încheiată. Ce mindrie idioată m-a făcut atunci să nu mă agăț de umerii

tăi și să spun totul? Vai de cei minci-noși și orgolioși... (*Reintrind în retrospectivă.*) Mulțumesc, Radule, n-am nevoie de nici un ajutor. Dacă izbutesc singur, bine, dacă nu... (*Face un gest evaziv și iese.*)

RADU (*singur*): Și, totuși, pe bietul Prof îl iubesc. Mare sucit am fost, în adolescența mea plină de răzvrătiri, și mare sucit am rămas, în maturitatea mea stîngace, neînstare să găsec gestul care să împace și să aline... (*Pauză.*) Cred că mi-ar trebui dragostea unei femei.

(*Intuneric.*)

GAL (*sună, intră Irina*): Vroiam să-ți spun că după-masă nu lucrăm. Toți oamenii detașați la laborator să treacă înapoi, la munca lor.

IRINA: Spuneți că ni s-au mai afectat niște bani, pentru aparataj. N-ar fi cazul să batem fierul cât e cald? Și să facem lista celor necesare?

GAL (*privind-o lung, apoi răspicat*): Absolut necesar, în clipa ce față, nu mi-ai fi decît dumneata, Irina. (*Reintră în prezent.*) Jur că aceste cuvinte mi-au ieșit de pe buze fără nici un fel de premeditare. Văzusem din prima noastră întâlnire că e o fată frumoasă. Pură și senzuală, în același timp. Dar nici o clipă nu-mi trecuse prin cap gîndul că aș putea să-i fac curte. Dealtfel, diferența de vîrstă dintre noi era absurd de mare. E drept că, uneori, surprinsesem îndreptată asupra mea o privire stranie, curiosă și caldă, totodată, și că deseori, în timpul lucrului, cînd degetele noastre se atingeau înîmplător, nu-mi puteam stăpîni o tresărire. De plăcere, de bucurie, de jenă? Nu mă oprisem asupra faptului și nu-l analizasem. Dar, e adevărat, mă simțeam bine alături de ea, și mi se întîmpla s-o aștept la laborator cu oarecare nerăbdare, prefăcută în plăcere de îndată ce apărea. Totuși, în ziua aceea, cînd i-am spus că aș avea nevoie de ea, am fost răscolît cînd mi-a răspuns...

(*Reintră în retrospectivă. Tăcere lungă, în care Irina îl privește concentrată, apoi.*)

IRINA: Știam asta mai de mult și mă înțream cînd o să mi-o spuneți.

GAL (*tulburat*): Am aerul unui om atît de neajutorat, care imploră sprijinul cuiva?

IRINA: Dimpotrivă. Deși, știu eu ce se ascunde sub siguranța dumneavoastră agresivă? Dar nu despre asta e vorba. Știam că vă plac. Așa cum se spune în romanele proaste, sînt lucruri pe care o femeie le simte.

GAL: Chiar cînd celălalt nici nu-și dă seama?

IRINA : Altfel, care ar fi meritul intuiției feminine ? Așteptam doar să văd cînd o să vă dați seama.

GAL (*în prezent*) : Era uluitor ! Parecă îmi smulse cineva un văl de pe ochi. O priveam și înțelegeam, străbătut de un fior pînă în tălpi, că o plăceam și o doream. Dacă nu mi-ar fi fost teamă că își bate joc de mine, aș fi luat-o în brațe, acolo, să-i simt aproape trupul cald, răsuflarea gurii, privirea aceea fără fund... și să nu mai (în seama de nimic. (*Reintră în retrospectivă, încearcă să ridă.*) Te-ai jucat, deci, cu mine de-a pisica cu soarele ?

IRINA : Nu m-am jucat. Recunoașteți că n-am făcut nici un gest de cochetărie. *Așteptam. Atîta tot.*

GAL : Și acum ești convinsă că mi-am dat, în sfîrșit, seama că nu-mi ești — cum să spun ? — indiferentă ?

IRINA : Ați spus-o singur, adineauri ; că, în clipa de față, numai eu vă sint absolut necesară. (*Surzind.*) E o mărturisire care nu se împacă deloc cu indiferența.

GAL (*prudent*) : Poate că mă gîndeam la un sprijin moral, la puțină căldură ome-nescă. (*Sincer.*) Sint foarte singur, aici, și, ca să spun drept, foarte descurajat.

IRINA (*intinzîndu-i mina, bărbătește*) : Atunci, m-am înșelat eu și am fost o caraghioasă. (*Cu o umbră de ironie.*) Puteți conta, domnule director, pe sprijinul meu moral.

GAL : În fond, ce urmărești ? Să-ți exerciți și să-ți experimentezi farmecele asupra mea ?

IRINA : Nu urmăresc absolut nimic. Constatam. Sau crezusem că am constatat.

GAL : Ei bine, și dacă ți-aș spune că, în adevăr, îmi plăci ? Că îmi plăci chiar foarte mult ? Orgoliul dumitale ar fi satisfăcut ? Asta doreai ? Să mai adaugi o victimă la palmaresul victoriilor dumitale feminine ? Sau să te bucuri că ai darul să faci constatări juste ?

IRINA : Nu mă așteptam, din partea dumneavoastră, la ironii atît de... greoaie.

GAL (*grav*) : Și, ce-ai face dacă aș recunoaște că ai dreptate ?

IRINA (*după o pauză*) : Nu știu. Asta mă întrebam și eu, cu frică, tot timpul, așteptînd să vă destăinuți.

GAL : Aș putea deduce, atunci, că nici eu nu-ți sint total indiferent ?

IRINA : Nu, dimpotrivă. Dar nu-mi dau seama pînă unde merge lipsa mea de indiferență și ce înseamnă.

GAL : Poate, compasiune.

IRINA : Un bărbat ca dumneavoastră nu inspiră compasiune. Îl poți detesta sau chiar disprețui. Dar, compasiune ! Nici n-o merită. Și, credeți, dealtfel, că m-ar putea interesa un om care cerșește milă ?

GAL : Totuși, omul cel mai tare are uneori nevoie de „sa soeur de charité”. (*Amuzîndu-se.*) L-ai citit pe Rimbaud ? O să-ți

fac o mărturisire pe care n-am mai făcut-o nimănui : eu sint chiar atît de tare cum crede lumea.

IRINA : Am bănuït. Dar nici un slăbănog ! Mai degrabă, un dezaxat. Nu psihic, doamne ferește, ci un om ieșit de pe axul lui, de pe orbita lui.

GAL : Cred că nimeni nu mi-a pus un diagnostic atît de exact. Îți mulțumesc, deși vine prea tîrziu, nu mai folosește la nimic. (*Glumind forțat, încearcă marea cu degetul.*) Doar dacă ai vrea să devii axul meu.

IRINA : Adică, un fel de filantropie ?

GAL : Atunci, ce rost a avut discuția asta ?

IRINA (*sincer*) : Nu știu, v-am spus că nu știu. Eu sint o spontană, nu mă pot controla.

GAL (*ironic*) : Și, totuși, ai așteptat cu răbdare diabolică să mă dezvălui, să-ți mărturisesc că te... (*evită cuvîntul „iubesc”*)... că îmi plăci.

IRINA (*simplă*) : N-am vrut să vă provoc. Am spus ce credeam, cînd a venit timpul, de la sine.

GAL (*tatonînd, prudent*) : Dar, dacă nu-ți sint chiar indiferent, ce-ai găsit la mine ?

IRINA (*ridicînd din umeri*) : Asta nu se explică. Sînteți un bărbat care poate plăcea și care a plăcut, desigur, mult, la viața lui. O femeie, oricît de serioasă, nu este insensibilă la asta. Intelgenț, cultivat, seducător cînd își dă osteneala, cu multă experiență și prestigiu, în stare de entuziasme, dar și de... (*ezitînd*) nu știu exact, dar mă simt bine lingă dumneavoastră, atrasă. Asta e important. Nu mă mai chinuți cu întrebările.

GAL : Știi ce vîrstă am ?

IRINA (*glumeț*) : E primul lucru la care m-am uitat, în Cartea de muncă. Dar nici eu nu sint o fetiță.

GAL : E o diferență enormă între noi.

IRINA : N-am spus că vreau să mă culc cu dumneavoastră.

GAL (*revenînd în prezent*) : Știam că imaginea pe care și-o făcea despre mine era cel puțin pe jumătate falsă, însă mă măgulea. Mă convinsese, aproape, că e adevărată. Mă vedeam cu ochii ei. La urma urmei, arătam, încă, destul de bine. Și, apoi — priceapă cine poate — se petrecuse un soi de revelație. Fata aceea, căreia nu-i dădusem nici o atenție deosebită, căreia îi urmăream, cel mult, cu plăcere, mișcările armonioase, devenise, dintr-odată, pentru mine, datorită simplului fapt că rostise cîteva cuvinte, cel mai viu lucru din lume, izvorul cu apă al însetatului din Sahara, fereastra cu cer din celula deținutului. M-am apropiat de ea și i-am pus mînile pe umeri. Am sărutat-o ușor pe buze. Avea buzele reci. (*Reintră în retrospectivă și o sărută.*) Cînd ne mai vedem ?

IRINA : Unde ? Aici, unde poate intra oricine ? La cofetăria din centru, sau la madam Vătămănu ? Pînă diseară, ar urla tot tîrgul, și pînă mîine, tot șantierul.

GAL : Dar acum trebuie să te văd. Am nevoie.

IRINA : Eu stau singură, în fundul unei curți. La Biserica Veche, la nr. 17. Să știi că nu-ți pot oferi decît ceai. (*Pleacă repede.*)

(*Intuneric.*)

GAL (*la timpul prezent*) : Astfel a început dragostea mea cu Irina. Dacă o aventură de două săptămîni, chinuîți și plină de ascunzișuri, se poate chema dragoste ! Nu știu prin ce minune, nu s-a aflat nimic. În relațiile ei cu mine, cînd erau și alții de față, era inutil să-i caut o privire. Nici urmă din acele mici complicități care confirmă îndrăgostiților că-și au taina lor, că, în gînd, rămîn tot timpul alături. De altfel, cînd eram numai noi doi, atunci cînd nu sporovăia, povestind cu haz vrute și nevrute — nu-i bănuisem acest aspect copilăresc — cădea în lungi stări de absență, în tăceri pe care nu îndrăzneam să le întrerup, pentru că asta o irita pînă la violență. Se dăruise, însă știam că nu mă iubește și nu îndrăzneam s-o întreb de ce făcuse, totuși, lucrul acesta, pentru că vroiam s-o păstrez. Căci eu, în schimb, eram cu adevărat împătîmit, așa cum poți fi numai la vîrsta asta, cu nopți nedormite, cu gelozii demente, cu obsesii torturante. Nici acum, judecînd lucrurile la rece, deși amintirea ei mă persecută încă, nu pot pricepe ce era în capul ei. Nu-mi cerea nimic, nu urmărea nimic și, o dată, cînd am încercat să-i fac un mic dar, o brățară, m-a refuzat brutal. Totul a durat, așa, pînă într-o zi, cînd o convinsesem să mergem, pentru 24 de ore, la o cabană în munte. Stătuse toată după-amasa singură în camera ei și, spre seară, cînd mi-a bătut la ușă, a apărut îmbrăcată de drum. (*În retrospectivă.*) Ce-i cu tine, în ținuta asta ? Vrei să ieșim la plimbare ? E aproape noapte.

IRINA : Vreau să-ți spun ceva. (*Tăcere lungă.*)

GAL (*speriat*) : Ce s-a întîmplat ? Te-am supărat cu ceva ? (*Irina neagă din cap.*) Atunci, ce-i cu tine, vorbește. (*Luindu-i fața în mîini, cu tandrețe.*) Ce-i în cășorul ăsta ?

IRINA (*fără duritate, dimpotrivă, cu o rugămintă, dar sub care se simte o hotărîre inflexibilă*) : Te rog, nu mă atinge. Nu te supăra, dar nu vreau să mă atingi.

GAL (*iritat și descumpănit, retrăgîndu-și mîinile, pe un ton de scuză*) : Era un simplu gest de tandrețe.

IRINA : Știu. Însă nu mai are rost. Vreau să-ți pun o întrebare. N-are nici o legătură cu ceea ce se întîmple acum. E adevărat că Radu Comșa a fost fiul dumitale adoptiv ?

GAL : Da, dar la 18 ani m-a părăsit. De ce ?

IRINA : Nu, nimic, vroiam numai o confirmare. La revedere, Gal.

GAL : Dar ce s-a întîmplat, Dumnezeuule, fă-mă să înțeleg ? !

IRINA : Plec.

GAL : Acum, noaptea ? Ești nebună...

IRINA : Sînt foarte lucidă. Plec de tot. M-am gîndit toată după-masa. A fost o greșeală. Nu mai vreau să fie nimic între noi doi.

GAL : Un alt bărbat ?

IRINA : Nu. Pur și simplu, am înțeles că n-are rost, că e absurd.

GAL (*vindicativ*) : Dacă nu mă înșel, de la tine a pornit totul.

IRINA : E adevărat.

GAL : Atunci ?

IRINA : Să zicem că sînt o țicnită, o aiurită.

Să nu-ți închipui că n-am ținut deloc la tine, că nu țin încă. Dar, oricît aș încerca, nu mai pot, nu mai vreau... Nu pot găsi alt cuvînt, altă explicație... Nu mai vreau. Nu mă chinui, nu știu cum să-ți explic, chiar dacă m-ai bate. Nu pricep nici eu. Sînt ca o ființă care s-ar găsi, dintr-o dată, pe o altă planetă. Poate, am visat lucrul ăsta, într-o noapte. Dar, cînd s-ar trezi acolo, s-ar întreba ce caută și n-ar ști cum să plece. Dacă legătura noastră mi-ar fi o povară, chiar nesuferită, aș suporta-o. Aș plăti. Oricît de grea, aș duce-o în spate, pentru că am vrut-o și ar fi normal să plătesc. Dar povara asta nu o simt și asta e cel mai rău. Nu simt decît un gol. N-ai ce căuta și n-am ce căuta în viața ta. E ca atunci cînd, în avion, cazi într-un gol de aer, și pe urmă îți dai seama că aripile prind din nou sprijin sub ele și că totul n-a fost, n-a reprezentat nimic. O absență. Sigur că eu sînt vinovată de situația asta, dar ce poți face, să-mi tai capul ? Taie-mi-l.

GAL : Iți cer un singur lucru. Să te mai țin o dată în brațe. Rămîi noaptea asta aici. Cel puțin, toată povestea asta să aibă un punct. Nu înțelegi ? Am nevoie măcar de un punct.

IRINA : Nu pot, Gal. Mai bine m-aș sinucide. Și, ca să nu te simți jignit în demnitatea ta bărbătească, îți mărturisesc că mîi plăcea să fac dragoste cu tine. E și ăsta unul dintre motivele pentru care plec.

GAL : Și, la mine nu te gîndești deloc ? Că eu te iubesc și că mă chinuiești, acum, neomeneste...

IRINA : Înțeleg și-ți cer iertare, dar nu pot face altfel. E ca și cum mi-ai pretinde să-mi pun nasul la ceață.

GAL : Știi că săptămîna viitoare trebuie să predăm probele ?

IRINA : Să nu mai vorbim de asta. Nimeni nu-și mai face iluzii. Toată lumea știe că e o experiență ratată.

GAL : Prin urmare, ăsta-i motivul. Te-am dezamăgit, sînt un incapabil, nu corespond imaginii pe care ți-ai făcut-o despre mine.

IRINA (*pentru prima dată cu un început de tandrețe, îl mîngîie pe obraz*) : Oh, Gal, ce prost ești, uneori. Dacă te-ai iubi, crezi că eșecul ăsta ar conta ? Oricine poate da greș. Eu știu mai bine decît ori-

cine cît te-ai chinuit. (*Pauză.*) Dar nu te iubesc. (*Se ridică.*) Și, acum, lasă-mă să plec. Dealtefel, peste o săptămînă, plec definitiv și din Fărcășa. Totul e de pe acum aranjat.

GAL : Unde te duci ?

IRINA : La combinatul de la Galați. Dar ce importanță are asta ? Tot n-o să ne mai vedem niciodată. Noapte bună, Gal. (*Iese.*)

GAL (*în prezent*) : Credeam că, peste un ceas, bătîndu-i în ușă, o s-o găsesce în camera ei. Sau că, ciudată cum era, va veni singură la mine. Mă învățasem cu capriciile ei. Dar plecase. Iar la Galați n-a plecat după o săptămînă, așa cum spusese, ci peste două zile. Deci, totul fusese, în adevăr, premeditat. Nu-mi venea să cred, umblam ca năuc pe străzi, dîndu-mi seama că sufeream ca un animal de lipsa ei, dar că, pe dedesubt, era ceva mai chinuitor încă : neputința de a pricepe. Și, cu asta, s-a încheiat episodul Irina. Peste citeva zile, i-am cerut lui Greavu să mă primească. A fost a doua și ultima noastră întîlnire. Scurtă, salvatoare și distrugătoare, totodată. (*În retrospectivă, lui Greavu.*) Probele de ciment făcute de mine mi-au dat convingerea că n-are nici un rost să vi le prezint. N-au dat rezultate.

GREAVU : Am aflat. Dar producția fabricii a revenit la normal. Își depășește chiar normele. Așa încît n-am de ce mă plînge. Regret, doar, o experiență ratată.

GAL : În ce fel trebuie s-o plătesc ?

GREAVU : N-aveți nimic de plătit. Ați realizat un laborator util. Mai mult : ideea dumneavoastră merită să fie reluată. Dacă vă simțiți în stare, ar fi perfect. Dacă nu, vom încerca cu alții, cu băieții mai tineri. Dar niciodată nu vom renega, în caz de reușită, ceea ce vă aparține. Restul vă privește pe dumneavoastră. Eu, personal, nu vă reproșez nimic. Din punctul nostru de vedere, sînteți un director... bun.

GAL : Ce-ați spune, colega, dacă, după eșecul acesta, m-aș sinucide ?

GREAVU (*nu e obișnuit cu asemenea întrebări directe și oarecum intime. Se gîndește mult*) : Ce să vă răspund ? Eșecuri am avut și eu. Dar, de data asta, mă băgați într-o ecuație care vă e atît de personală și față de care nu am datele necesare... (*Izbucînd, furios.*) Sînteți impudic, domnule Pop ! (*Își duce mîna la ochi, ascunzîndu-și privirea. Apoi, după un timp.*) Iertați-mă, sînt nervos și mă supără lumina. Ce doriți de la mine ?

GAL : Să mă priviți drept în ochi. Îmi iau dreptul să vă adresez rugămîntea asta, pentru că e ultima. N-o să ne mai vedem niciodată, vă promit. (*Greavu ridică mîna de pe ochi și-l privește.*) Nu, nu așa, convențional, în cadrul relațiilor obișnuite. Ci așa cum mă vedeți dumneavoastră. (*Greavu îl privește. Tăcere lungă.*) Mulțumesc, am înțeles. (*Ridicăndu-se.*) De multe ori m-am întregat ce ex-

presie are omul care privește *nimicul*. Acum știu. Pentru asta vă urăsc și vă admir.

GREAVU (*rece*) : Cred că nu mai avem nimic să ne spunem.

GAL : Nu. Doar dacă vreți să-mi răspundeți la o întrebare. Sînteți bolnav de plămîni ? Aveți în ochi o febrilitate ciudată.

GREAVU : Nu sint fizice. Am cancer pulmonar. Și mai am două luni de trăit.

GAL : Deci, m-a privit un mort.

GREAVU : Hai să spunem, mai corect, că te-a privit un om de dincolo de moarte.

GAL (*înclinîndu-se*) : Bună ziua.

GREAVU (*spre surprinderea lui Gal, vine la el și-i întinde mîna*) : Ce n-aș da să fiu în locul dumitale...

(*Intuneric.*)

GAL (*în prezent*) : De la întîlnirea asta, m-am scufundat, cu voluptate, în cea mai trivială viață de mică provincie. Fabrica mergea. Laboratorul îl preluase Centrul condus de Radu. Dacă eram sau nu acolo, n-avea nici o importanță. Cu mine sau fără mine, oamenii își făceau datoria. Și mi-am dat seama că, de fapt, toți erau oameni de treabă, că nu mă uriseră niciodată. Uriseră doar morga mea, nu pe mine. Acum eram simpaticul tovarăș director, care nici nu dă prea des pe la birou. La madam Vătămănu se încinseseră niște pokere teribile. Ionescu aducea cîte o damigeană cu vin, descoperit într-o mică podgorie, știută doar de ștabii locali. Alexiu era un partener periculos, juca cu precizia unei mașini de calculat. Procopiu trăgea caecalmale, dar mai ales din plăcerea de a le arăta. Iar eu, după ce puneam de-o parte banii pe care-i trimiteam la București, jucam prost, dar mă distram. Începusem să mă simt ca un pește în apă, mai ales că madam Vătămănu mă răsfața cu cafele și cu tot felul de dulceturi.

(*În jurul unei mese de poker. Pahare, vreo două sticle de vin, o damigeană, într-un colț. Toți sînt în cămașă, cu gulerele desfacute.*)

IONESCU : De trei ori.

ALEXIU : De nouă ori.

PROCOPIU : Iar ați luat-o razna ? Mergi, tovarășe Pop, cu nebunii ăștia ?

GAL (*aruncînd cărțile*) : N-am nici măcar o pereche.

PROCOPIU : Atunci, băiețoși, mai picați cu cîte 54 de lei. Dau cărți.

IONESCU : Trei bucăți.

ALEXIU : Una.

PROCOPIU : Eu mă fac servit. Vorbește, contabile.

IONESCU : Pas-parol.

ALEXIU : Pas.

PROCOPIU : Aha, vă e frică ! Ei bine (*izbucînd în rîs*), pas și eu.

- IONESCU : Fir-ar a dracului, făcusem pe-rechi. (*Aruncă cărțile.*) Hai să mai bem un pahar cu vin. (*Strigînd.*) Madam Vătămanu, cafelele alea grozave nu mai vin odată? Nu-i lipsită de nuri gazda dumneavoastră, tovarășe director. Eu, să fiu în locul dumneavoastră...
- PROCOPIU : În tirgul ăsta, pină și babele și se par apetisante.
- ALEXIU : De cînd a plecat Irina, n-a mai rămas nici o fată frumoasă aici.
- IONESCU : Da, domnilor, ce-o fi apucat-o pe nebuna aceea, să ne lase?! Nu era nimic de făcut cu ea, dar măcar aveai pe ce să-ți odihnești ochii. Am auzit că, înainte de plecare, i-ar fi cerut mina Radu Comșa.
- GAL (*cutremurat*) : Poftim ?
- PROCOPIU : Prostii ! Cică s-a logodit, sau s-a măritat chiar, cu un stomatolog, acolo, la Galați. Aștia ciștigă barosan, nu ca noi. Directore, faci cartea.
- GAL : Logodită sau măritată ?
- PROCOPIU : Naiba știe. Poate, n-o fi adevărat. Știi cum umblă vorbele. Dar, de Comșa am auzit și eu.
- MADAM VĂTĂMANU (*intrînd, agitată*) : Domnule director, vă caută o doamnă.
- GAL (*sărînd de pe scaun*) : O doamnă ? (*Își pune repede haina, își stringe cravata. Numele îi scapă, fără să vrea.*) Cine-i, Irina ?
- MADAM VĂTĂMANU : Nu mi-a spus cum o cheamă, dar e elegantă și parfumată...
- PROCOPIU : Atunci, sigur că nu e localnică. Și, ce mizerie e aici ! Noi ce facem, șefule ? Camera dumitale arată ca o cocină.
- MADAM VĂTĂMANU (*lui Gal*) : Puteți trece în camera mea. Să-i fac și ei o cafea ?
- DINA (*intrînd*) : Vă rog să mă iertați că am dat buzna, dar era frig în vestibul. Nu bănuiam că deranjez o petrecere de bărbați. (*Venînd spre Gal și sărutîndu-l pe obraz.*) N-ai primit telegrama mea ?
- GAL (*incurcat*) : Azi e duminică și-or fi lăsat-o la birou. Sînt de-a dreptul fisticit. Nu mă așteptam să te văd, Dina. (*Celorlalți.*) Dați-mi voie să vă prezint soției mele.
- (*Face prezentările : domnul... domnul... etc., în vreme ce bărbații nu știu cum să-și aranjeze o finută corectă ; îi sărută mina, pe rînd.*)
- PROCOPIU (*arătînd în jur*) : Petrecere de troglodiți, doamnă, dar inofensivă.
- (*Unul stringe cărțile, ceilalți își viră banii în buzunar, Ionescu doșește damigeana.*)
- DINA : Nu vă jenați, și eu sînt amatoare de poker.
- GAL : S-a întîmplat ceva ? Raluca e bine ?
- DINA : Totul e în regulă, nu te speria. Ți-am adus chiar vești bune. (*Celorlalți.*) Și, pe urmă, o nevastă are dreptul să vină să
- vădă ce-i face soțul, chiar dacă acesta pretinde că s-a sihăstrit.
- PROCOPIU (*care e cel mai monden*) : În privința asta, nu v-a înșelat. Călugării Thebaidei erau niște destrăbălați, pe lângă noi.
- IONESCU (*ușor băut*) : Pot să vă ofer un pahar cu vin, doamnă ? E vin de ștăbi.
- MADAM VĂTĂMANU : Eu cred că doamna ar prefera o cafea și-o dulceață. Trebuie să fie obosită de drum. Deși am văzut că ați venit cu mașina. Ce mașină splendidă ! Americană, nu ?
- DINA : Nu știu, cred că da.
- ALEXIU : Pe mine, vă rog să mă scuzați. Mi-am adus aminte că trebuie să trec și pe la fabrică.
- PROCOPIU (*sesizînd oportunitatea plecării*) : Că bine zici, dragă, trebuie să ne mai vedem de salahoria noastră, chiar și duminica. Dealtfel, terminasem partida. La care, cum era firesc, domnul Pop trebuia să piardă, din moment ce dumneavoastră erați în drum spre el.
- IONESCU : Eu zic că ar trebui să închinăm, totuși, în cinstea doamnei. (*Scoate damigeana din colț.*) De cîte ori avem prilejul să ne bucurăm de vederea unei adevărate doamne ?
- DINA : Iertați-mă, dar nu beau.
- PROCOPIU : Atunci (*îi face semn lui Ionescu să se liniștească, sărută mina Dinei*), ne vedem mâine, directore. (*Dinei.*) Să nu vă închipuiți că ducem o viață de boemi desfrînați.
- ALEXIU : Bună seara, doamnă.
- IONESCU : Eu ridic, totuși, acest pahar, în cinstea frumuseții și a eleganței !
- (*Ies, cu toții ; rămîne, în ușă, madam Vătămanu, cu mina la gură, contemplîndu-i pe cei doi.*)
- MADAM VĂTĂMANU : Să strîng, totuși, puțîn prin cameră. Nici nu știți cît e, de fapt, soțul dumneavoastră de ordonat. Azi, de, e duminică...
- GAL : Mulțumesc, madam Vătămanu, dar nu e nevoie să vă osteniți. Și nevastă-mea știe să facă ordine. (*A spus-o cu oarecare ironie.*)
- MADAM VĂTĂMANU : Nici măcar o cafe-luță sau o dulceață de cireșuțe amare ?
- DINA : Nu, zău, mulțumesc. (*Madam Vătămanu iese, deziluzionată ; Dina, privînd în jur.*) E oribil. Mai rău : sordid.
- GAL : Camera mea ?
- DINA : Totul. Prietenii tăi, această cucoană. Nu cumva ai ajuns să și dormi în patul ei ? Și duhoarea asta de vin răsuflat !
- GAL : Pentru cît te-a interesat soarta mea, găsesc că ironiile și disprețul tău sînt deplasate. De fapt, ce te-a adus aici ?
- DINA : Iartă-mi ieșirea dinainte, a fost o reacție spontană, necontrolată. (*Privindu-l.*) Ai slăbit, dar nu-ți stă rău. Îmi aduce aminte de tine, din tinerețe. Același aer

patetic, de om care caută ceva, cu înfrigurare.

GAL : Patetismul mizeriei... Și, nu caut nimic, decît, cel mult, pe dracul. Ce rost are, Dina, comedia asta cu amintirile ?

DINA : Totuși, ți-am scris și te-am ținut la curent cu toate demersurile mele. Crede-mă, a fost destul de complicat.

GAL : Am auzit că ai venit cu o mașină. A cui e ?

DINA : Iți explic mai târziu. Acum, am să-ți comunic ceva mult mai important. (*Scoate o scrisoare din poșetă.*) Ce crezi că e aici ?

GAL : Habar n-am. O scrisoare.

DINA : Nu, dragul meu, o adresă oficială. Pe care țineam să ți-o înmînez personal. De aceea am alergat așa pînă aici. Sper că, după ce-o s-o citești, ai să mă săruiți, în sfîrșit, de bun-venit.

GAL (*ia hîrtia, o citește, sub privirile atente ale Dinei, apoi o înapoiază*) : Nu accept.

DINA : Gal !

GAL : Da.

DINA : N-am spus : Gal ; am strigat : Gal !

GAL : Am auzit, dar strigi degeaba, nu aud. (*Reia scrisoarea, citește mormăit.*) „Vă aducem la cunoștință că vi s-a aprobat transferul dumneavoastră, în interes de serviciu, în minister, cu încadrarea de...” (*Aruncă hîrtia pe scaun.*) Nu, într-adevăr, nu mă interesează.

DINA : Ești nebun, am alergat luni de zile s-o obțin...

GAL : Prin Zahariade, probabil.

DINA : N-are importanță prin cine. Ceea ce contează e că am obținut-o.

GAL : Galeriu Pop, rechemat din surghiun, pentru a ocupa un post oarecare în minister, un post de șof de serviciu. Prefer să putrezesc aici.

DINA : Ești iresponsabil. Sau te-ai abrutizat de tot. Nu-ți dai seama că esențială e întoarcerea ta la București ? Asta înseamnă că poți pune din nou piciorul în scară. Pe urmă, vom vedea. Toate se uită. Institutul a fost desființat, iar calomniile și intrigile s-au destrămat de la sine. În minister sînt, slavă domnului, și posturi mai importante. Într-un an, doi...

GAL : Mi se va deschide o nouă carieră : birocrăția.

DINA : Și-aici, ce faci ? Te scufunzi în mocrilă.

GAL : Am măcar voluptatea ratării. Mă flagelizez pentru toate negliobiile pe care le-am făcut.

DINA : Ești pe punctul de a o face pe cea mai mare din lume. Și, mai este un aspect, la care am impresia că nu te-ai gîndit deloc, că n-ai catadicsit să te gîndești. Ce devine viața noastră ?

GAL : V-am trimis regulat bani.

DINA : Trei mii de lei pe lună ! Și situația mea socială, asta nu contează mult mai mult, chiar, decît banii ?

GAL : Bănuiesc că n-ai încetat să ieși și să ieși parte la diferite primiri și mese.

DINA : Ca o toleranță ! Nici măcar ca o vîduvă. Cu un bărbat compromis și expedit, din milă, într-un fund de provincie.

GAL : Nu insistă, Dina. Dacă vrei, o să vin din cînd în cînd la București, să fac act de prezență.

DINA : Crezi că de astfel de acte de prezență am nevoie ? Locul nostru în societate, asta mă interesează.

GAL : Văd că nu pricepi nimic și trebuie să spun lucrurilor pe nume.

DINA : E preferabil, din toate punctele de vedere.

GAL : Pentru că există mai multe puncte de vedere ?

DINA : Bineînțeles. Al meu, al Ralucai, al oamenilor pe care-i frecventăm...

GAL : Adevărat, mă gîndisem numai la mine. Ei bine, cînd am acceptat să vin aici, m-a fost doar de frica scandalului. Mă socoteam persecutat și mă credeam în stare să dovedesc că s-a făcut o crimă morală, cu mine. A trebuit, însă, să recunosc — și, asta a fost momentul cel mai cumplit — că sînt complet scos din circulație, că nu mai sînt în stare de nimic bun, că, practic vorbind, nu mai exist decît ca individ, nu și ca personalitate. Cel mult, un simplu funcționar. Or, între a fi un obscur funcționar, în fundul ăsta de țară, și a simula că sînt un important funcționar, la București, e necesar, e vital, pentru bruma de demnitate care mi-a mai rămas, să aleg prima soluție. Nu știu dacă tu poți înțelege asemenea lucruri.

DINA : Nu sînt proastă și nu e nevoie să mi se repete un lucru de zece ori. Prin urmare, îți recunoști singur propria nulitate și ești decis s-o îngropi aici. Iartă-mi brutalitatea, dar asemenea chestiuni nu se pot discuta decît cu brutalitate.

GAL : Sînt de acord și poți fi oricît de brutală.

DINA (*ridicîndu-se, de plecare*) : Atunci, sînt silită să-ți dau un ultimatum. Să știi că m-am gîndit mult la situația noastră și nu m-ai găsit chiar nepregătită. Ori te întorci la București și încercăm împreună să cîrpinim și să salvăm ceea ce se mai poate salva, ori sînt hotărîtă să ne despărțim. Sper că vei avea eleganța să nu te opui. N-o fac atît pentru mine, cît pentru Raluca.

GAL : Ce amestec are Raluca în chestiunea asta penibilă ? E de-abia la începutul vieții. Va învăța, își va face o meserie, va trăi pe picioarele ei, și nu înțeleg cu ce i-ar fi de folos, în condițiile astea, să aibă niște părinți divorțați.

DINA : Dacă-ți închipui că o voi lăsa pe Raluca să-și rateze și ea viața, devenind o funcționară oarecare, undeva pe la țară, înseamnă că nu mă cunoști.

GAL : O să se mărite, o să...

DINA : Exact. O să se mărite. M-ai întrebat cu ce mașină am venit. A lui Enrico. E din nou în țară.

GAL (lovit): Și n-a urcat și ea cu tine, să-mi spună bună ziua?

DINA: Nu vrea să te vadă. Știe prea bine la ce scenă se poate aștepta din partea ta. În sfârșit, ca să nu mai lungim vorba, te înștiințez că am solicitat forurilor în drept să încuviințeze căsătoria Ralucai cu Enrico și, implicit, plecarea ei din țară.

GAL (ca lovit de apoplexie): Fără aprobarea mea, fără măcar să mă consulți, fără să mă înștiințezi?

DINA: Știam care va fi răspunsul tău.

GAL: Raluca e minoră și pot interveni.

DINA: Peste citeva luni, va fi majoră. Și, dacă vei interveni, nu numai că ne vom despărți, vom fi dușmani. Și tot eu voi câștiga partida, știi bine.

GAL: Dina, dar e o nebunie... Omul acela e mai în vârstă decît mine. Și nu e decît un soi de comis-voiajor. Mi-am luat și eu informațiile mele, cînd a început toată povestea asta blestemată.

DINA: Are bani, călătorește în toată lumea, e conte, posedă o casă proprie, un mic palat în Sicilia...

GAL: Unde o va închide, sub supravegherea unei mame bigote, și o va pune să facă bucatărie, în timp ce domnul va împușca francul pe toate meridianele.

DINA: N-o cunoști pe Raluca... Iar el e îndrăgostit nebunește de ea.

GAL: Dar ca, de el?

DINA: Raluca e foarte inteligentă. Puteai să știi măcar atîta lucru despre copilul tău.

GAL: Și tu ești inteligentă, și-ai nimerit-o prost.

DINA: Pentru Raluca voi fi de zece ori mai deșteaptă. (Deodată, cu tandrețe, punîndu-i mîinile pe după umeri.) Să nu ne stricăm viața de tot, Gal!

GAL: Ia spune drept, gîndul călătoriilor tale în Italia, ca mamă-soacră de conte, așa-zisul palat din Sicilia, și toate celelalte, nu joacă nici un rol în socotelile tale cu Raluca?

DINA: Nici o influență n-a izbutit să scoată mojiția din tine. E congenitală.

GAL: Ce vrei, sînt băiat de țaran. Îmi lipsesc citeva generații de ciocoi, în spate.

DINA: Gal, te mai rog o dată, gîndește-te bine. Nu distruge totul. N-o face pe fată să te urască. Nu uita că și noi ne-am iubit.

GAL: Ne-am dorit. Asta e altceva. În așa-zisa noastră dragoste, nu ne-am iubit, de fapt, decît pe noi înșine, în modul cel mai egoist, mai sălbatic și mai cras cu putință. Ca niște animale. Dar fiara din tine a fost mai tare.

DINA: După toate astea, nu-mi rămîne decît să plec. Îți dau termen de gîndire o săptămîină. Dacă vii, șterg totul cu buretele. Dacă nu, după o săptămîină, înaintez acțiunea de divorț.

(Intuneric.)

GAL (în prezent): Zilele care au urmat au fost oribile. Mă zburciumam inutil, pentru că, în adîncul meu, știam că voi ceda. Nu pentru că ideea despărțirii de Dina m-ar fi afectat. Și așa, viața noastră nu mai era, de mult, decît o comedie ipocrită. Și nici Bucureștiul nu mă ispitea. Fusesem sincer atunci cînd îi spuseseam Dinei că, din clipa cînd renunșasem la orice ambiție, preferam viața obscură a unui funcionar de provincie. Dar nu puteam sta cu brațele încrucișate în fața proiectelor de mariaj ale Ralucai. Deși mă întrebam dacă ai dreptul să faci binele cu sila, Raluca era prea definitiv marcată de Dina pentru a-mi ierta vreodată intervenția mea. Însă ideea vînzării fetei unui om străin, cu atît mai în vîrstă decît ea, mă oripila. Acum, pentru că nu mai era vorba de mine, ajunseseam s-o înțeleg și pe Irina, care, totuși, ținuse la mine. Nă, eram obligat să încerc tot ce era posibil de făcut. În seara cînd îmi făceam valiza, m-am pomenit, însă, cu o vizită care m-a răscolit.

RADU (intrînd): Bună seara. Am aflat de la Greavu că te întorci la București. N-aș fi crezut că n-ai să vrei să mă vezi înainte de plecare. Ai ceva să-mi reproșezi?

GAL: Nu, Radule, te-ai purtat ireproșabil. Dar lucrurile sînt prea complicate și întîme ca să ți le explic.

RADU: Vroiam, însă, să știi că, de fapt, am ținut totdeauna foarte mult la dumneata, Prof. Chiar cînd te judecam. Și știi ce-ți datorez.

GAL: Nu-mi datorezi nimic. Ți-ai croit singur viața. (Emoționat.) Dar nu-ți poți închipui cît de bine îmi fac, acum, cuvintele tale. Nu mai am pe nimeni pe lume care ar fi putut să le rostească.

RADU: De multe ori m-am gîndit că, dacă, pe vremuri, noi doi ne-am fi întîlnit singuri, ne-am fi simțit grozav de bine împreună.

(Gal vine la el și-l îmbrățișează.)

GAL: Poate. Ce vrei, ticăloasa asta de viață îți joacă, uneori, niște feste!

RADU: Nici nu știi ce adevărat e lucrul ăsta, acum, pentru mine.

GAL: De ce, ți s-a întîmplat ceva?

RADU: Da, și e aproape de necrezut. De cîtva timp, lucrez, fără să știe nimeni, în afară de Greavu, în domeniul negentropiei. Cred că am făcut unele progrese, chiar mici descoperiri. Și, dintr-o dată, m-am împotmolit. Îmi lipsește cheia principală. Pe lângă care a trecut, totuși, un om, deși problema nu ținea, strict, de domeniul lui. De aceea, probabil, nici n-a urmărit-o.

GAL : Da, există oameni din aceștia, care-și risipesc ideile în vînt, ca semănătorul, semînțele. Pe cele mai multe, le mănîncă ciiorile. De ce nu-l cauți ?

RADU : E în fața mea.

GAL (stupefiat) : Poftim ? Ce sînt glumele astea ?

RADU : Nu e o glumă, Prof. Ți-aduci aminte de studiul dumitale, de fapt, o comunicare tipărită într-o broșură în limba germană, la Göttingen, după ce-ți dăduseși doctoratul ? Era o comunicare despre informația selectivă și despre entropia negativă. Acolo, într-o simplă paranteză, lanșai o ipoteză, care, mie, azi, mi se pare senzațională.

GAL (cercetîndu-și memoria) : Un studiu despre... da... parcă, dar tema n-avea nici o legătură cu preocupările tale.

RADU : Și, totuși, ipoteza aceea, strecurată acolo, care sugera posibilitatea extinderii teoriei dumitale și în alte domenii, de pildă, la energetica cuantică, poate fi singura cale de ieșire din impasul meu, singura soluție creatoare.

GAL : Știi cum e cu ipotezele... Nouăzeci la sută sînt năzbîtii. Dar, pentru un tînr savant, nu există joc mai plăcut și mai fertil pentru inteligență. Astea sînt jucăriile noastre. Deși, de fapt, orice ipoteză dovedită negativă devine pozitivă prin simplul fapt că se autoanulează. Dar, cum de-ai aflat despre broșură ? Cred că nici eu nu mai am vreun exemplar în bibliotecă.

RADU : Greavu, care are o memorie de-a dreptul fantastică, mi-a spus, azi-dimineață : știi că, într-un studiu de-acum douăzeci, douăzeci și ceva de ani, Galeriu Pop atîngea problema care te interesează ? Iși reamîntea chiar și formula : 1 bit este 0,7 K.

GAL (trudindu-se în continuare) : Nu, nu-mi aduc aminte. Trebuie să fi fost o idee aruncată la întîmplare.

RADU : Dar tocmai ideea aceasta trebuie re-găsită. Nu formula, ci ideea generală. Ești singurul om care mă poate ajuta, Prof.

GAL : E prea tîrziu, Radule. Cum îți închipui că aș putea reconstitui, după atîta timp, o ipoteză care mi-a trecut, probabil fugitiv, prin cap ? E absurd. Tot ce pot face e să caut broșura și să ți-o trimit.

RADU : Dar nu înțelegi ? Nu atît broșura mă interesează, cît procesul de gîndire care te-a dus la ipoteza aceea. (Cu căldură.) Prof, nu vrei să lucrăm împreună ? Ți voi pune la dispoziție tot ce știu eu, tot ce-am făcut și găsit, și poate că așa îți vei aduce aminte.

GAL : Îmi pare rău, Radule, dar nu mă simt în stare.

RADU : Ar fi o ocazie unică și pentru dumne-nea. Prof. E vorba de o descoperire eu adevărat ieșită din comun. Ar însemna a doua dumitale tinerețe.

GAL : Și, dacă nu reușim ?

RADU : Ar fi foarte dureros. Dar am avea satisfacția că am încercat. Și, pe urma muncii noastre, pe terenul defrișat, vor veni, poate, alții, mai norocoși. Laborator-ul nostru e excelent și Greavu ne va ajuta nelimitat.

GAL : Nu, Radule, nu mai am încredere în mine. Și, dealtfel, trebuie să plec la București. Sînt obligat.

RADU (ridicîndu-se dezamăgit și, dintr-o dată, rău) : Pentru postul acela din minister ! Ai ajuns un iremediabil birocrat, Prof. Bună seara. (Iese.)

GAL (cu o pornire, în urma lui) : Radule... (Dar acesta a plecat.)

(Intuneric.)

(Acest tablou e continuarea strict cronolo-gică a primului tablou.)

GAL : De două săptămîni, mi-am luat în primire postul de la minister. Asist la numeroase ședințe, îmi spun cu regularitate părerea, semnez hirtii... Colegii mai tineri se arată dispuși și binecrescuți. Nu fac nici o aluzie la avatarurile mele și exe-cută un adevărat slalom printre titlurile cu care mi se adresează : domnule profes-or, tovarășe profesor, iar unul dintre ei a găsit o perla : maestre.

Și, acasă, liniște. O liniște care sperie. Chiar a doua zi după sosirea mea, am fă-cut un lucru urît față de Dina. Adică, mai degrabă laș decît urît. Aveam dreptate să cred că sînt laș. Am depus, fără știrea ei, un memoriu, în care mă împotr-iveam cu vehemență încuviințării căsă-toriei Ralucăi. Dar, cum lucrul acesta nu se știe, în casă domnește liniștea. Într-o seară, am luat parte, împreună cu Dina, la o recepție organizată de Zahariade. Dina se mișcă prin casă, în virtul picioa-relor, fără să facă nici oea mai mică alu-zie la discuția noastră de la Fărcașa. Ba, chiar, găsindu-mă prea slăbit și suferind de insomnii, mă sfătuiește insistent să consult un medic. La micul dejun, în afară de obișnuitul ceai cu pîine prăjită și cu unt, așa cum mînc de douăzeci de ani, au apărut două ouă la pahar și o felie de șuncă. Uneori, noaptea sau spre zorii zilei, vine și se așază pe brațul foto-liului meu, mă mîngîie pe păr și spune doar : „oh, Gal, Gal...“ Apoi se retrage în vîrfurile picioarelor. Raluca iese, seară de seară, cu italianul ei, se întoarce la patru-cinci dimineața, se strecoară tăcută în odaia ei, dar nu-l aduce în casă. Mă evită cît poate, iar cînd ne întîlnim, îmi surîde invariabil și-mi spune — ceea ce nu i s-a mai întîmplat de cînd avea trei ani : „Ce mai faci, tătuc ? !“ Eu mă gîndesc, din cînd în cînd, cu o teribilă nostalgie, la Irina, de la care am primit o ilustrată semnată I. Atît : I. Apoi, ies din ce în ce mai des pe balcon. Acum, m-am obișnuit

cu balconul. Mă aplec din ce în ce mai mult peste marginea lui și abisul nu-mi mai face frică. Nu, nu nutresc decât rareori gândiri sinistre, și chiar mă surprind, deseori, amuzându-mă, uitînd de toate, la spectacolul mașinilor, care punctează, cu luminile lor roșii, bulevardul, pînă la capătul lui, sau mă distrez urmărind cîte un grup de noctambuli gălăgioși. Se înjură de mamă, se pupă, uneori se bat și apoi cîntă. Cam lăliat. O dată, am văzut și un accident. Din cele două mașini sfărîmate au fost scoși cinci morți. Cel puțin, așa păreau, cum stăteau întinși pe caldărăm. Nu m-a emoționat deloc. Eram stăpînit doar de-o intensă curiozitate: în cit timp vor veni Miliția și Salvarea. Nu înainte, însă, să se adune în jurul lor vreo două sute de gură-cască, înghesuindu-se și comentînd.

După multe cercetări de bibliotecă și chiar prin podul casei, am găsit broșura de care îmi vorbise Radu. Am găsit și pagina la care se referea, și n-am înțeles nimic. Nebulos, ceva se învîrtea în capul meu, continuă să se învîrte, dar nu izbutesc să identific simbul vii, punctul de plecare al ideii. Obosit, i-am trimis broșura lui Radu. De la care, ieri, am primit o telegramă, doar de zece cuvinte: „Nu mă lăsa, Prof. Am nevoie absolută de tine. Ajută-mă. Imbrățișări. Radu“. Așa-i spusese și eu Irinei. Port telegrama aici, în buzunar (*iși pipăie buzunarul*), și nu mă pot împiedica, din cinci în cinci minute, să n-o pipăi. A ajuns aproape ferfeniță. De ce-o fi scris „imbrățișări“? Sentimentalismul nu-i genul lui, și nici ipocrizia. Și nici nu pot uita tonul cu care mi-a spus, ultima dată: „Ce bine ne-am fi simțit noi doi împreună“. Îmi vine, dintr-o dată, în amintire privirea lui, ațintită cu atîta intensitate asupra mea, cînd era mic și, întorcîndu-mă cu Dina de la vreo petrecere, îl găseam, treaz încă, în bucătărie, chiar spre zorii zilei. Avea ochii copiilor lui Tonitza. Ah, dacă aș putea reface, măcar fragmentar, procesul care m-a dus la ipoteza aceea din broșură! Dar, cine știe ce tăcăneală de nebunie sau de geniu mă lovește atunci?!... Acum, mi-e creierul stors ca o lămie. Și, totuși, Radu crede în mine! Ușile balconului sînt larg deschise, mi-e puțin frig, cred că tremur chiar, dar aerul dimineții, deși amestecat cu ceață, e atît de proaspăt!

(*Se întoarce brusc, în încăpere a apărut Raluca. Ține un pantof în mînă, celălalt e încălțat. E mînjită cu ruj pe buze și rîde. E, vizibil, beată.*)

RALUCA: Ce faci la ora asta, boss? La vîrsta ta, oamenii ar trebui să doarmă. Și apariția ta m-a făcut să pierd ideea care mă distra atît! În lift, era să mor de ris. Dar despre ce naiba era vorba? Am uitat

toamna poanta. Bem un whisky, boss, ca doi bătrîni prieteni?

GAL: Ești beată. Du-te și te culcă.

RALUCA (*incercînd să-și rectifice demnitatea*): Stai, nu mă lua așa repede, că-mi pierd echilibrul. E drept că Enrico cunoaște niște rețete de cocktail care ar dărima și muntele Everest. Păcat că, demodat cum ești, tu n-ai să te înțelegi niciodată cu el. (*Izbucînd în rîs.*) A, da, mi-am adus aminte de ce rideam, în lift, ca o nebună. Era vorba de o anecdotă pe care mi-a povestit-o Enrico. Cică, una, care-și pierduse pantoful... dar nu, e prea decoltată pentru tine. (*Se prăpădește de ris.*)

GAL: Pleacă imediat în camera ta. Ești dezgustătoare. Iar cu mascalfonul tău voi avea, cît de curînd, o discuție.

RALUCA: Nu mai spune! Să nu încerci să faci pe bărbatul forte cu el, că te dă jos cu un bobîrnac. E campion la karate. Cel puțin, așa pretinde. (*Bufulnește în rîs.*) Deși, a început să facă puțină burță. Să-l vezi cum se mai sugă cînd intră cu mine într-un local! (*Deodată sentimentală.*) Hai, boss, să ne împăcăm. Ai să fii socru de conte! Zău, să bem un whisky împreună, așa cum se practică în familiile fără pre-judecăți.

GAL (*pălmuind-o*): Șterge-o, pînă nu te calc în picioare!

RALUCA (*urlînd*): Mamă, mamă! Mă bate!

DINA (*apare, cu un halat pe ea, nevenindu-i să creadă*): Ai lovit-o!

RALUCA (*plîngînd isteric*): Cu pumnul! M-a amenințat că mă calcă în picioare...

DINA: Dacă te mai atingi de ea, te omor! Liniștește-te, fetiço, acum ești cu mine. O să-l internăm. E nebun.

GAL (*dintr-o dată calm*): Cei care au citit memoriul prin care mă oșun la vînzarea acestei nevropate unui geambaș vîntură-lume nu sînt de aceeași părere.

DINA: Ai făcut un memoriu?

GAL: Și chiar foarte argumentat.

DINA: Ești o brută, nu știi cum să-ți răzbuni neputințele! Neputinciosule! Neputinciosule!

RALUCA (*intr-o adevărată criză de isterie, tropăind din picioare*): E un monstru, mamă. Totdeauna l-am urit. Niciodată nu m-a înțeles. Dar, dacă-și închipuie că memoriul lui are vreo valoare, se înșală. (*Cu surprinzătoare vulgaritate, lovindu-și pîntecele cu palmele.*) Sînt însărcinată, mă auzi? Mă credeai idioată? Sînt însărcinată și nu mai poți face nimic.

DINA (*uluită, asta o depășește și pe ea*): Adevărat?

RALUCA: Credeai că nu pot să-mi văd și singură de interesele mele? Da, voi avea un copil cu Enrico și el știe. Și-l vrea. E mai nebun după mine decît oricînd. (*Lui Gal, cu neînchipuită trivialitate.*) Și, acum, fă ceva pe memoriul tău! (*Iese.*)

DINA : Eu mă duc în camera fetitei. Așa încât poți să-ți strângi din dormitor lucrurile de care ai nevoie. La prînz, nădăjduiesc să ne găsim, în sfîrșit, singure. (Din ușă.) Dacă nu cumva îl vom invita și pe Enrico la masă. (Iese.)

GAL (singur, după o lungă nemișcare) : Da,

aveam dreptate, hotărîrea nu mai poate fi amînată și trebuie să fie definitivă și firească. Așa cum crește fructul din copac. (Iese pe balcon. Tăcere lungă. * Apoi, șoptit, de undeva, se aude vocea lui Radu : „nu mă lăsa, Prof. am nevoie de tine, ajută-mă...”. Pe această voce, după o lungă tăcere, se lasă, încet

CORTINA*

* Autorul propune și altă versiune a finalului :

(După o lungă tăcere, Gal reîntră în birou. Face un număr de telefon.) Dă-mi, te rog, șantierul Făceașa. Pe inginerul

Radu Comșa. Urgent. (Închide telefonul ; rămîne un timp nemișcat, apoi se îndreaptă spre ușile balconului și le închide.)

CORTINA